

ANT

Haftalık Dergi • 4 Şubat 1969 • Sayı: 110 • 125 Kuruş

RENKLI GAZOL SAVASI

MUSTAV

HAFTANIN NOTLARI

26 Ocak

Yeni NATO kazığı!

■ Brüksel'de toplanan NATO Bakanlar Konseyi'nde, «Türkiye'nin askeri gücünün artırılması, böylece NATO'nun daha da güçlendirilmesi» yolunda alınan kararların uygulanacağı, NATO ülkelerinden sağlanacak maddi yardımlarla bazı illerde silah ve malzeme fabrikaları kurulacağı öğrenilmiştir. Özellikle Almanya, Türkiye'ye yaptığı 50 milyon marklık yardımı 100 milyon marka yükseltecek, bu yardım savaş araç ve gereçlerinin Türkiye'de imalini sağlayacak tezgâh ve makine şeklinde verilecektir. İtalya ve İngiltere'den de bazı lüzumlu tezgâhlar alınacaktır. ANT'nın geçen sayılarında da açıklandığı gibi Türkiye'yi NATO emrinde savaşa sürüklemek ve NATO dışında bağımsız bir varlık olmasını engellemek için «yardım» adı altında yapılacak bu «bağım-lılaştırma» operasyonuna gerek AP iktidarının, gerekse CHP muhalefeti'nin karşı çık-maları ihtimali yoktur.

Çin'i tanıyacak

■ Türkiye her geçen gün biraz daha batılıların dümensuyuna girerken İtalya Amerika'dan bağımsız bir dış politikaya yönelmiş olup, Dışişleri Bakanı Pietro Nenni, İtalya'nın çok yakında Çin Halk Cumhuriyeti'ni tanıyacağını ve Birleşmiş Milletler'e alınması için çalışacağını açıklamıştır.

Latin Amerika'nın yeni «Che» si

Latin Amerika'nın olduğu gibi ulusal kurtuluş savaşı veren bütün dünya halklarının adını saygıyla andıkları Che Guevara'nın Bolıvy'a da hunharca öldürülmesi üzerine Yankee emperyalizmi geniş bir nefes almıştı. Ancak aradan bir yıl geçmeden, Yankee'ler ve usakları, Che'nin ölüsünün dirisinden daha tehlikeli olduğunu anlamışlardır. Batı basını gün geçmeden yeni bir gerilla hareketinden, Bolıvy'a'dan Venezuela'ya, Guatemala'dan Brezilya'ya kadar yeni «Che»lerden söz etmektedir. Bugün yeni «Che», Venezuela kurtuluş hareketinin lideri Douglas Bravo'dur. Bravo, 1937 yılında, bugün Venezuela gerilla hareketinin beşiği sayılan Falcon bölgesinde doğmuştur. Genç yaşında Komünist Partisi'ne girmiştir. Ancak 1962'de savaşın bütün ağırlığının şehirlerde mücadele veren U.T.C.'ye (şehir gerillalarına) yüklenmemesi amacıyla kıyı bölgelerinin dağılık kesimi Falcon'a çıkmıştır. Bir çimento fabrikasında işçi olarak çalışan, böylece de proletaryayı yakından tanıyan Douglas Bravo, o gün bugün Venezuela'da harekete geçen altı gerilla cephesinden «Leonardo Chirinos» adlı cepheye komuta etmektedir. Douglas Bravo ve arkadaşları, hemen bütün Latin Amerika'da olduğu gibi, Venezuela'da Yankee emperyalizmine bağlı, halkı soyan dikta rejimine karşı savaş vermektedir.

27 Ocak

Bakamı protesto

■ Millî Eğitim Bakanlığı'na kapatılan Çağaloğlu Mimarlık ve Mühendislik Özel Yüksek Okulu'nun öğrencileri bir protesto yürüyüşü yaparak Bakan İhami Ertem'i suçlamışlardır. Millî Eğitim Müdürlüğü binasının önüne bir siyah çelenk koyduktan sonra Tak-sim'e kadar yürüten gençler, «ikinci sınıfın açılmasına izin veren bir bakan bir ay sonra okulu nasıl kapatır?» diye sormuşlardır. Taşdıkları pankartlarda «Özel okul fur-yasında dönen milyonlar da bakanın hissesi mi var», «A-cılsın dedin, kaç milyon yedin, kapansın dedin ne halt işledin» şeklinde cümleler bulunan öğrenciler, tüccar kafası-nın millî eğitime de girmesi ile mantar gibi biten özel yük-sek okulların gençliğin istik-balini mahvettiğini belirtmişlerdir.

Büyük yolsuzluk

■ Devlet Operası rejisörlerinden Ertuğrul Ilgın'ın hayali borç-lular bularak bir çok opera mensubunu bunlara kefil gösterdikten sonra büyük paralar çekerek yurt dışına kaçması üzerine olayın asıl sorumlularının Opera Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim, Maliye Bakan-lıkları ve bazı banka genel müdürler. olduğu anlaşılmıştır. Her yıl yurt dışına bir kaç defa kanunsuz olarak mahiyeti meçhul seyahatler yapan Ilgın'ın durumu opera genel müdürüne yansıtıldığı halde hiçbir işlem yapılmamış, Millî Eğitim Bakanı Ertem de Il-gın ile ilgili şikayetleri daima hasıraltı etmiştir. Ilgın'ın her defasında yurt dışından getir-diği binlerce liralık kaçak es-yayı önemli kişilere dağıttığı da tesbit edilmiştir.

Öğretmen kıyımı

■ Uzun süreden beri ek ders alamayan dar gelirli öğretmenlere Sinop'ta Ocak ayı-ğının da verilmemesi üzerine Millî Eğitim Bakanı Ertem'e «İstifa et» diye telgraf çeken TÖS Sinop Şubesi Başkanı Avni Bayrak, bakanlığın tel-graf emri ile bakanlık emrine alınmıştır. Öteyandan, Bünyan Lisesi'nde görevli dört öğret-menin ilçe savcısı tarafından keyfi olarak nezarete alınıp mahkemeye sevk edilmesi üzücü olaylara sebep olmuştur. Bir öğrenciye verilen disiplin cezasını kaldırtmak için savcının dört öğretmene baskı yapması ve kendilerini nezaret altına aldırması hal-kın tepkisiyle karşılanmış du-rumu protesto etmek üzere bir protesto yürüyüşü yapılmıştır. Kayseri Valiliği olaya el koyduktan sonra dört öğ-retmen, vali muavini ve millî eğitim müdürünün kefaleti ile serbest bırakılmışlardır.

Yine işçi satıyoruz

■ Çalışma Bakanı Turgut To-ker, 1969 yılında da 45 bin Türk işçisinin çalışmak üzere dışarı gönderileceğini açıklamıştır. Yalnız Ocak ayı içeri-sinde 250'si kadın olmak üzere 1750 işçinin dışarıya gönde-rildiğini açıklayan Toker'in belirttiğine göre, halen Avus-tralya, Almanya ve diğer il-kelerde 160 bin Türk işçisi çalışmaktadır.

28 Ocak

Yeni Fikir Kulübü

■ Özel Galatasaray Yüksek İktisadi Ticari İlimler Okulu'ndaki devrimci öğrenciler de bir fikir kulübü kurmuşlardır. Fikir Kulübü'nün tüm ülke sorunlarına eğileceğini belirten kurucular, bir bildiri yayımlayarak özel yüksek okulların birer ticarethaneden farksız olduğunu açıklayıp özel yüksek okulların devlet-leştirilmesini istemişlerdir.

Köylü direniyor

■ İzmir'in Torbalı İlçesi'ne ba-ğlı Atalan Köyü halkı, 12 bin dönüm tapusuz araziye bölü-şen altı ağarın toprağını iş-gal etmiştir. Köylüler, kadas-tro memurlarının 12 bin dö-nümlük hazineye ait araziye ağalara ait gibi göstererek parsellediklerini açıklamışlar, ilçe kaymakamı da olayı doğ-rulamıştır. «Topraksız köylü olamaz», «800 kişi birkaç ki-şinin kölesi olamaz» gibi dö-vizlerle gösteri yapan 800 köylüden 42'si nezaret altına alınmıştır.

Devrimcilere baskılar

■ Konya'da Güney Vietnam'ın satılık yöneticilerinin foto-grafları teşhir edilen Vietnam Sergisi'nin kapanışında Ali Kaya Gündüzer adlı devrimci bir teknik ressam, Van Thieu'nun resminin Atatürk'ün resmi yanına asılmasını protesto ettiği için tutuklan-mıştır. Kastamonu'da da Bö-lükbaşı konuşurken sosyalist olduklarını açıklayan bir öğ-retmen ile bir şoför de «Bö-lükbaşı'nın söz hürriyetine te-cavüz ettikleri» iddiasıyla tu-tuklanmışlardır.

29 Ocak

ANT dâvaları

■ Bu hafta ANT aleyhindeki beş dâvaya birden bakılmıştır. Dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden Toplu Basın Mahke-mesi'nde «Cumhurbaşkanına hakaret» ve «Kesinleşmem mahkeme kararları hakkında mütalâa yürütmek» iddiasıyla yargılanmıştır. Eski sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar'ın da sanık olarak bulunduğu du-ruşmalar yeni bilirkişi rapo-ru tamamlanmadığı için baş-ka güne bırakılmıştır. Toplu Basın Mahkemesi'nde ayrıca Yaşar Kemal ile Yaşar Uçar, sınıfları kin ve adavete teşvik ettikleri iddiasıyla yargılan-mışlardır. Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesinde ise Doğan Özgüden ile dış politika yaz-a-rımız Hüseyin Baş'ın «hükü-meti tahkir ettikleri» iddia-sıyla yargılanmalarına devam edilmiştir. Dergimiz avukatla-rı Müşür Kaya Canpolat ve Nebil Varay, savcının hazır-lattığı bilirkişi raporuna reddetmişlerdir.

Ve itiraflar

■ Gazetecilerin hükümeti ve meclisi tahkir iddiasıyla yar-gılanmalarına devam edilir-ken Cumhuriyet Senatosu'nda konuşan GP Sözcüsü Fehmi Alpaslan parlamentoda men-faat karşılığı iş takip eden-ler bulunduğunu, AP'li Osman Salihoğlu ise parlamentonun bir laubalilik örneği haline geldiğini açıklamışlardır. Se-nato'nun bu açıklamalarına karşılık bütçenin Millet Me-clesi'nde görüşülmesi sırasında da milletvekillerinin senatör-lerin kirlî çamaşırlarını orta-ya sercekleri söylenmekte-dir.

Kelepeçli gençlik liderleri

26 Aralık günü İstanbul Üniversitesi rektörlüğünü işgal ettikleri iddiasıyla tutuklanan gençlik liderlerinin ilk duruşması geçen cuma günü yapılmıştır. Kalabalık bir dinleyici kitlesinin hazır bulunduğu duruşma sonunda tutuklu bulunan Kemal Bingöllü, Bozkurt Nuh-oğlu, Masis Kürkçügil ve Öcal Okay serbest bırakılmışlardır. Deniz Gezmiş ile Celal Doğan'ın tutukluluk durumlarının devamına karar verilmiştir. Yukarıdaki resimde adliye kelepçeli olarak getirilen gençlik liderlerinden Deniz Gezmiş ve Kemal Bingöllü görülmek-tedir. Atatürk'ün cumhuriyeti emanet ettiği gençlere bu şekilde ke-lepece vurulması, cumhuriyetin bugünkü yöneticileri için bir utanç belgesi olarak tarihe geçecektir.

Alkılıç için

■ Türk Edebiyatçılar Birliği, Şadi Alkılıç için Cumhurbaşkanını Cevdet Sunay'a şu telgrafı göndermiştir: «Mahkûmiyet Türk adalet tarihinin en hak-sız mahkûmiyetlerinden birisidir. Büyük bir adli hatadır. Çünkü suçu gazete işlemiş, gazete, suçsa, suç armağan koyarak Şadi Alkılıç'ı teşvik etmiştir. Buna rağmen suç işleyen gazete sorumluları beraat ettirilmiştir, Şadi Alkılıç mahkûm edilmiştir. Alkılıç'ın mahkûmiyeti çağımızı lekeleyen olaylardan birisidir. Anayasamızın 97. maddesinin şahsına tamdığı «aklı bir fikir suçlusu lehine, daha doğrusu bir suçsuz kişi lehine kullanarak Şadi Alkılıç'a hürriyetini geri vermenizi ve bu yoldaki davranışımızın bütün basın ve fikir suçlarının affı için ilk adım sayılmasını dileriz.» Ayrıca, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi öğrencileri de Sunay'a 732 imzalı bir dilekçe göndererek Alkılıç'ın affını istemişlerdir.

Beraat ettiler

■ Bir süre önce bazı AP'ilerin düzmece ithamları neticesinde «komünizm propagandası» yaptıkları iddiasıyla haklarında Adana 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan TİP Ceyhan İlçe Başkanı Hacı Mehmet Karaoğlu ile Hüseyin Korkmaz durumları sonunda beraat etmişlerdir. Yalançı şahitlerle iki sosyalist mahkûm ettirmek isteyen AP'iler için mahkemenin beraat kararı kahredici bir sonuç olmuştur.

Komer'in durumu

■ Amerika'nın CIA uzmanı Büyükelçisi Komer, ismi üzerinde çeşitli dedikoduların çıktığı bir sırada, özel uçakla Ankara'dan Almanya'ya gitmiştir. Komer'in Türkiye'den Almanya'ya gidişi ile ilgili hiçbir açıklamada bulunulmamış, ne zaman döneceği hakkında da bilgi verilmemiştir. Nixon'ın, Beyaz Saray'a girdikten sonra Komer'i geri çekmeyi düşündüğü söylenmektedir. Komer'in Almanya'ya gitmeden önce yaptığı İzmir ziyareti de hadisel olmuştur. Komer, NATO Karargahı'nı ziyaretten sonra Ankara'ya dönerken öğrenciler ellerinde «İnsan kasabı evine dön», «Komer Türkiye Vietnam değildir», «CIA marifetiyle Türkiye'de gizli işler çeviremez» yazılı pankartlar olduğu halde önünü kesmek istemişlerdir. Ancak polis öğrencileri zor kullanarak dağıtmış ve 18'ini tutuklamak talebiyle adliye sevk etmiş, mahkeme gençleri serbest bırakmıştır.

Kıbrıslı gençler

■ Kıbrıs'taki 27-28 Ocak çarpışmalarının onuncu yıldönümü dolayısıyla İstanbul Kıbrıs Türk Talebe Cemiyeti bir bildiri yayımlayarak İngiliz emperyalizmini lanetlemiştir. Bildiride, «27-28 Ocak çarpışmalarının 10. yıldönümünde, kendi çıkarları uğruna Rum megalo - ideacıları ile işbirliği yapan, 1960'ta kendi askeri üsleri için Türkleri ve Türk tezi bir kenara iten İngiliz emperyalizmini lanetleriz» denilmektedir.

Asistan boykotu

■ Öğrencilerin direniş hareketlerinden sonra, üniversite eğitiminin en büyük gilesini büyük fedakârlıklar bahasına çeken üniversite asistanları da boykota gitmişlerdir. Önce Ankara Üniversitesi'nde başlayan hareket, kısa zamanda İstanbul ve Ege Üniversitelerine de yayılmıştır. Asistanlar boykotu sürdürdükleri takdirde şubat sınavlarının yapılması imkansızlaşacaktır. Bazı fakültelerin profesörler kurulları da toplanarak asistanların direnişini destekleme kararı almışlardır. Asistanlar, «öğretim üyeleri ve yardımcılarına ödenecek tazminat kanunu» konusundaki çalışmaların bir sonucu bağlanmamasını protesto etmekte ve üniversite reformunun bir an önce gerçekleştirilmesini istemektedirler.

Ege tutuklandı

■ Bir süre önce «Komünist Manifestosu»nu yayınladığı için hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesine göre dava açılan Süleyman Ege tutuklanmıştır. Ege, kitap yayınladığı günlerde de tutuklanmış, ancak daha sonra itiraz üzerine serbest bırakılmıştı. İkinci defa tutuklanan Ege'nin yayınladığı kitap da toplatılmış bulunmaktadır.

Hareket tiyatrosu

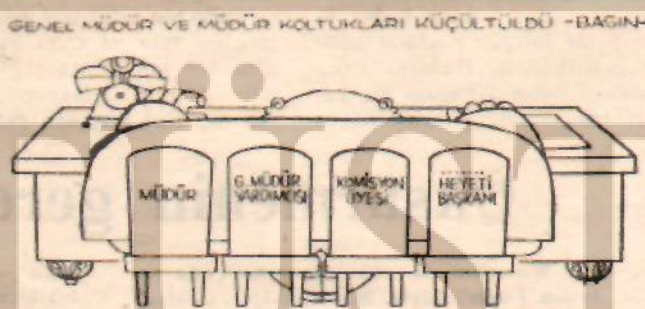
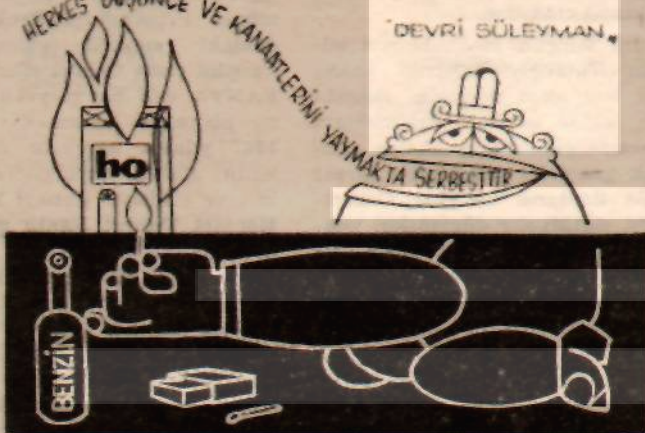
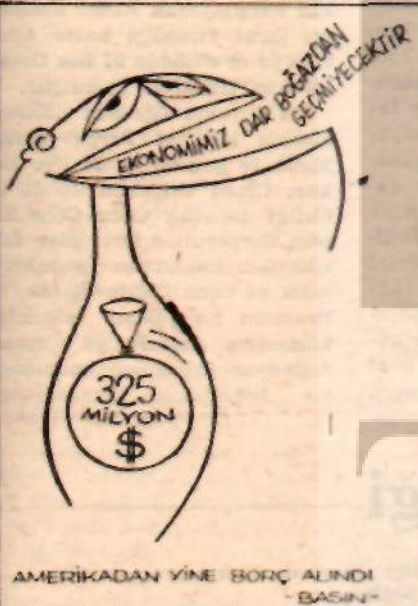
■ Devrim için Hareket Tiyatrosu, bundan böyle «Grev» ve «Köprü» adlı oyunlarına cumartesi ve pazar günleri 18.00 ve 20.00'de TÖS Tiyatro salonunda devam edecektir.

Ulusal Ordu ve 6. Filo

NE güzel raslantıdır ki, Senato'daki «ulusal ordu» tartışmaları, 6. Filo'nun tekrar İstanbul'a geleceği haberinin ve devrimci gençlerin kelepeçeli fotoğraflarının gazetelerde yayımlandığı günlere denk düşmüştür. Ulusal ordu tartışmaları, eski MBK üyesi Cemal Madanoğlu'nun Cumhuriyet Senatosu'nda Kontenjan Grubu adına yaptığı konuşmada Türk Ordusu'nun «ulusal ordu olma özlemi içinde» bulunduğunu belirtmesiyle açılmıştır. Madanoğlu, içinde yetistirdiği Türk Ordusu'nun bugünkü bağımlı statüsüne açıkça karşı çıkmış, Ordu Yardımlaşma Kurumu vasıtasıyla askerlerin ticarete ve yabancı sömürü şirketleriyle ortaklığa itilmesinin tehlikesine dikkati çekmiş, ordunun kalkınmayı hızlandıracak bir güç haline getirilmesini istemiştir. Her milliyetçinin büyük bir rahathlıkla «evet» diyebileceği bu konuşmaya, Demirel beklenmedik bir saldırı ile karşı çıkarak tartışmanın büyümesine sebep olmuştur. Demirel, her şeyden önce, Amerikanofil bir politikacı olduğu için Madanoğlu'nun getirdiği görüşlere karşılık, Ama Demirel'i daha da telaşlandıran nokta, bu eleştirilerin Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Grubu sözcüsünden gelmiş olmasıdır. Çankaya'nın 23 Mart'ta Tural'ı ne olursa olsun harcamak kararında olduğunu bilen Demirel, bunun, Sunay - Tağmacı kanadı adına Demirel - Tural kanadına karşı girişilmiş açık bir saldırı olabileceği düşüncesiyle paniğe kapılmıştır. Ne var ki, Sunay'ın daha sonra diğer kontenjan senatörlerine yaptırdığı açıklama ile, Madanoğlu'nun görüşlerinin Çankaya'yı bağlamadığı anlaşılmıştır.

ASLINDA Sunay'ın da, Demirel'in de, Tural'ın da, Tağmacı'nın da ordunun statüsü konusunda birbirlerinden pek farklı düşünmedikleri gündüye kadarki çeşitli beyan ve eylemleriyle sabittir. Madanoğlu'nun dile getirdiği ve daha sonra bazı tabii senatörlerin geliştirdiği görüşler ise, üst kademelelerdeki kişisel çekişmelerin dışında kalan ordunun büyük kitlesinin ortak görüşleridir. Yirmini yıldır süregelen baskılara, yardım adı altındaki beyin yıkamalara, «komünizm tehlikesi» adıyla yaratılan umacılara rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gövdesi, bağımsızlıktan, devrimden yana ulusal bir ordu, bir halk ordusu olmak özünü yitirmemiştir. Türk Ordusu'nu bağımlı kılan, egemen sınıfların temsilcisi olan politikacılar ve onların dümensuyunda sürüklenen bazı yüksek komutanlardır. Türk Ordusu'nun bağımlı hale getirilmesinden başta İnönü'nün CHP'si olmak üzere, DP, MBK, AP iktidarları ve koalisyon ortakları da sorumludur. Nitekim Demirel de, Madanoğlu'na cevap verirken sormuştur: «27 Mayıs sabahı NATO'ya ve CENTO'ya bağlıyız diyen siz değil miydiniz? Niçin 1960'dan 61'e kadar NATO'dan çıkmadınız?» Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek lazımdır. Bu soruya herhalde eski MBK'cular da kolay kolay cevap veremeyeceklerdir.

AMA bir kere olan olmuştur. Türk Ordusu'nu bağımlı hale getirmekte ortak sorumluluk taşıyanlar birbirlerini diledikleri kadar suçlayabilirler. Bu bir sonuç sağlamaz. Bugün için önemli olan, Türk Ordusu'nu Amerikan hegemonyasından, NATO kışkırtıcılarından kurtarmak, halk ordusu, ulusal ordu özünü uygun yeni bir statüye kavuşturmak. Eğer bir Madanoğlu, bir Köksal Cumhuriyet Senatosu'nda kürsüye çıkıp eskiden bağımlılıklarını bildirdikleri Amerika'ya, NATO'ya bugün karşı olduklarını açıklayabiliyorlarsa, anti - emperyalist cepheye yerleri vardır. Kavgaları kutsaldır. Ancak bu anti - emperyalist kavgada yer alıp, sadece parlamento-nun sıcak salonlarında yapılmış genel konuşmalardan ibaret kalmamalıdır. Bu kavgaya somut olarak da verilmelidir. Anti - emperyalist mücadelenin bilincine varmış gençler, Dolmabahçe rıhtımında, İzmir Kordonu'nda dayatığı, hapsi göze alarak 6. Filo'nun Türk kadınlarını avlamaya gelen bahriyelilerine karşı kavgaya vermektedirler. İşte Dışişleri Bakanlığı açıklamıştır: 6. Filo'nun gemileri bir hafta sonra, 10 Şubat'ta yine Boğaz sularına demirleyecektir. Anti - emperyalist ve devrimci parlamento üyelerine düşen görev, Amerikan 6. Filosu'na karşı geçen yıl Vedat Demireloğlu'nu şehit veren gençleri bu defa yalnız bırakmamak, onlarla beraber kavgada yer almaktır. Orduyu «ulusal» yapıya kavuşturmanın ilk şartı NATO'yu, 6. Filo'yu Türkiye'den kovmaktır. Amerikan'ı kovmaktır!

GÖZ GÖRE
YALÇIN GÖRE ÇETİN

RENKLI GAZOZ SAVAŞI

● Müslüman Kardeşler'in desteklediği Pepsi Cola ile Mason Biraderler'in desteklediği Coca Cola arasındaki mücadele şiddetleniyor... Sanayi Bakanı Turgut, haksız kâr transferi yapan Coca Cola Konsantre Fabrikası'nın imalatını yasaklarken Demirel duruma müdahale etti.

AP Büyük Kongresi'nde Yeminliler'in galip gelmesine rağmen «Masonlar — Ümmetçiler» mücadelesi su altında bütün şiddetiyle sürdürülmektedir. Demirel iktidarında köşebazlarını ellerinde bulunduran Ümmetçiler, masonları kademe kademe yenilgiye uğratmakta ve durumlarını kuvvetlendirmeye çalışmaktadırlar.

Mason Biraderler — Müslüman Kardeşler mücadelesinin en şiddetli şekilde sürdürüldüğü alanlardan birisi de «renkli gazoz» sanayidir.

Renkli gazoz sanayiindeki çekişme, bilhassa masonların adamı olarak bilinen Agası Şen'in Coca Cola'nın başına getirilmesinden sonra şiddetlenmiştir. Öteden beri Coca Cola'cılarla arasını iyi olmayan Ümmetçi Sanayi Bakanı Mehmet Turgut, Agası Şen'in Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğü'nden uzaklaştırıldıktan sonra Coca Cola'nın

başına getirilmesiyle bu renkli gazozu karşı ilçe hıncı beslemeğe başlamış ve Fanta darbesinden sonra geçen hafta da ikinci darbeyi indirmiştir. Bu darbe de, Coca Cola'nın kâr transferinin ve konsantre imalatının önlenmesidir.

Ümmetçiler - Masonlar çekişmesi şeklinde görünen bu savaş aslında Türkiye'ye aynı zamanda sızmış bulunan iki «Coca» arasındaki bir renkli gazoz savaşıdır. Bu renkli gazoz savaşında Coca Cola arkasını başında Demirel'in bulunduğu masonlar grubuna dayamış, Pepsi Cola ise, Sanayi Bakanı Mehmet

tan verilerek yüzde yüzden fazla net kazanç sağlanmaktadır. Başlangıçta konsantre tamamen yurt dışından ithal edilirken sonradan Yabancı Sermayeyi Tevlik Kanunu'ndan yararlanarak Coca Cola ve Pepsi Cola tarafından yurdumuzda konsantre fabrikaları kurulmuştur. Pepsi Cola fabrikası 130 bin, Coca Cola fabrikası ise 100 bin dolara mal olmuştur.

Şişeleme ameliyesi yerli ortaklarla kurulan şirketler tarafından yapılırken, konsantre fabrikaları tamamen ayrı şirketler halinde faaliyete geçirilmiş ve bu şirketlere yerli ortak alınmamıştır. Konsantre fabrikaları yüzde yüz yabancı sermaye ile kurulmuştur.

Coca İmparatorlukları, konsantre ithali için döviz kaybedilmesinin önüne geçecekleri gerekçesiyle konsantre fabrikalarının kurulması için Devlet Planlama Teşkilatı ve Yabancı Sermayeyi Tevlik Komitesi'nden gerekli izni kopartmışlardır. Oysa, Cola'nın hammaddesini teşkil eden konsantre'nin de imal edilebilmesi için ayrı hammaddelere ihtiyaç vardır ve bunların da yurt dışından döviz karşılığı getirilmesi gerekmektedir. Nitekim konsantrenin hammaddesinin ithali yüzünden her yıl Türkiye milyonlarca liralık döviz kaybına uğratılmakta ve Amerika'daki Cola'cılar dolaylı olarak Türk halkını kazıklamaktadırlar.

Bu vurgun mekanizması bütün çirkinliğiyle sırtığı halde, bir kaç solcu derginin dışında hiç kimse bu Cola şirketlerinin üzerine gidememiş, aksine günlük gazeteler aldıkları çarşaf gibi ilanların hatırına Cola'cılara methiyeler düzmüşler, yoksul Türk halkının Amerikan sermayesi tarafından sömürülmesine çanak tutmuşlardır. Korkunç bir rekabet havası içinde düzenlenen şarkılı, eğlenceli radyo reklam programlarıyla, şişe kapağı lotaryacılığıyla renkli gazozlar kentli vatandaş için su kadar, ekmeğe kadar önemli bir ihtiyaç maddesi haline getirilmiştir. Halbuki, Coca Cola'nın insan sağlığına hiç yararı bulunmadığı, aksine sağ-

ğı tehdit eden zehirli bir madde olduğu Amerikan dergileri tarafından açıklanmıştır. Fact Dergisi'nin açıkladığına göre, Cola'lar, diş çürümeye, baş ağrısına, deri hastalıklarına, nefrite, bulantıya, akıl hastalığına, kalb hastalığına, ruhi tedirginliğe, inkıba, uykusuzluğa, hazımsızlığa, diyareye ve neslin bozulmasına yol açabilmektedir.

Cola'cılar bu sağlığa zararlı serinleticileri, Türkiye'nin dövizini çekerek halka ıçtırlırken, bir başka mücadele de Fruko ile Fanta arasında patlak vermiştir. Pepsi'cilerin Fruko adındaki meyveli gazozlarına karşılık Coca Cola'cı Has'lar da FANTA adlı bir meyveli gazozu piyasaya sürmek üzere 1967 yılında harekete geçmişlerdir. Ancak, Pepsi'cilerin baskısı ve etkisiyle Sanayi Bakanı Mehmet Turgut Fanta gazozunun imalatına karşı çıkmış ve İktisadi Kurul, Yabancı Sermayeyi Tevlik Kanunu'na dayanarak bu gazozun Türkiye'ye getirilmesini reddetmiştir. Ancak Coca Cola'cı Has'lar, eşi görülmemiş bir cüretle bildiklerini okumuşlar ve red kararına rağmen 400 bin lira harcarak Ege, Akdeniz ve Cam Fabrikası'na 500 bin Fanta şişesi imal ettirmişlerdir. Nihayet geçen yaz da, yurt dışından getirtil-

leri esanslarla Fanta'yı imal edip izinsiz olarak piyasaya sürmüşlerdir. Ne var ki, Has'lar bu cüretlerini fazla devam ettirememişlerdir. Bir yandan sol çevrelerin uyanıklığı, bir yandan da Pepsi'cilerin arkasındaki Ümmetçilerin baskısı neticesinde Fanta'nın imalatı Sanayi Bakanı Mehmet Turgut tarafından önlenmiştir.

Bu olaydan sonra Turgut ile Has'ların arası adanıklı açılmış, mason olduğu için Türk Hava Yolları'nın başından Ümmetçi Saadetin Bilginç tarafından uzaklaştırılan Agası Şen'in Coca Cola'nın başına getirilmesi ise bardağı taşıran son damla olmuştur. Bu durumu fırsat bilen Pepsi Cola'cılar, Coca Cola'nın canına ot tıkmak için derhal harekete geçip Coca Cola'nın surlarına valof bazı adamları satın almışlar ve elde ettikleri surları bir rapor halinde Sanayi Bakanı Turgut'a iletmışlerdir.

Sanayi Bakanlığı'na ulaştırılan dokümanlar arasında, Coca Cola'nın kâr transferi ile ilgili hükümleri çiğnediklerine dair belgeler de vardır. Anlaşma hükümlerine göre konsantre fabrikasının kâr transferi yapılabilmesi için, konsantre hammadde-leri ithali için harcadıkları kadar dövizli ihracat yoluyla temin etmeleri, yani ihracatla ithalatı dengeleyerek Türkiye'nin döviz kaybına meydan vermemeleri gerekmektedir. Oysa Coca Cola Export Corporation, ithal ettiği hammadde-lerin bedelini karşılayacak kadar konsantre ihrac etmediği halde Amerika'ya el altından 97 Bin Dolarlık kâr transferi yapmıştır.

Bu durumu öğrenen Sanayi Bakanı Mehmet Turgut derhal harekete geçmiş ve Maliye Bakanı Cihad Bilgehan ile de işbirliği yaparak Coca Cola Export Corporation konsantre fabrikasının imalatının yasaklanması ve buna ilişkin olarak, bu firmanın bu yoldan sağladığı kârlarının Amerika'ya transferlerinin önlenmesi konusunda bir kararname hazırlayarak

Atatürk'ün Bursa Nutku Beraat etti!

Ankara 5'inci Asliye Ceza Mahkemesi, Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olduğuna karar vermiştir. Bornova Savcısı'nın Ankara Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı Naci Özdemir hakkında Bursa Nutku ile ilgili olarak açtığı dava beraatla sonuçlanmıştır.

Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olmadığı gerekçesi ile nutku yayımlayan gençlerle, öğrenci dernekleri aleyhine Bornova Savcısı Osman Kıryaşaroglu çeşitli davalar açmıştır. Bu davalar üzerine, Ankara Üniversitesi'nin 1966 - 67 açılış töreninde Ankara Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı Naci Özdemir üstü kapalı Bornova Savcısının tutumunu eleştirmiş, bunun üzerine de Osman Kıryaşaroglu dava açmıştır.

Ankara 5'inci Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmalara Kıryaşaroglu müdahil olarak katılmış, nutkun Atatürk'e ait olup olmadığı araştırılmış, konu Türk Tarih Kurumu'ndan sorumludur. Araştırma ve bilirkişi raporları sonucu mahkeme Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olduğuna karar vermiştir.

Bunun üzerine savcı Özdemir'in beraatini istemiş ve mahkeme bu iste- me uyarak beraat kararı almıştır. Böylece, Atatürk'ün Bursa Nutku üzerinde açılan tartışma ve polemikler sona ermiştir.

Turgut'un lider kadrosunda bulunduğu Ümmetçiler grubuna yaslanmıştır.

Blindığı gibi Coca Cola ve Pepsi Cola, Amerikan kapitalizminin bütün dünyaya misli görülmemiş bir reklam kampanyasıyla benimsettiği iki renkli gazozdur. Kendileri tarafından açıklanan rakamlara göre, sadece Birleşik Amerika'da bir günde 40 milyon şişe Coca Cola, bir o kadar da Pepsi Cola tüketilmektedir. Coca Cola ve Pepsi Cola'nın istihlakı sadece Amerika Birleşik Devletleri sınırları içinde kalmamakta, Amerikan kapitalizminin sözünün geçtiği her ülkede, hattâ doğru dürüst içecek suyu bulunmayan az gelişmiş ülkelerde dahi reklam zoruyla halka milyonlarca şişe «Coca Cola» ve «Pepsi Cola» ıçtırılmaktadır. Sadece Coca Cola'nın 129 ülkede 1900 şişeleme fabrikası faaliyettedir.

Renkli gazozlar Türkiye'ye 1964 yılında girmiştir. Coca Cola'yı yurdumuza getiren, Adana'nın tanınmış zenginlerinden Has ailesinin başında bulunduğu İMSA Şirketi'dir. Pepsi Cola ise, Fruko - Tamekçiler tarafından getirtilmiştir.

Cola'nın imalatı gayet basittir. Ana hamunade olan konsantreyi karbondioksitle tazyik edip bir miktar da mayı eklenince Cola meydana gelmektedir. Bir şişesi 20 Kuruş'a mal olan renkli gazoz toptancıya 44 Kuruş-

Öksürmenin gereği

Mussolini'nin, Hitler'in erke geliş yolunun Lenin'inkiyle, Mao'nunkiyle, Castro'nunkiyle aynı olup olmadığını iyiden iyiye bilemiyorsak eğer, bu konuşmaktansa öksürmek daha yerindedir.

Marxçi felsefe ve edebiyatta Mussolini'nin, Hitler'in «önce halkı kazanıp sonra kuramlarını uygulamalarına», «uyutarak etkileyiş» denir, yani frenkçesiyle «manipulation». Çünkü faşistler mutlu azınlığın yararına emekçi halkı sömürmek amacıyla olduklarından böyledir bu!

Oysa marxçılar kendileri tarafından bilinçlendirilmiş halkın istem ve desteğiyle

erke gelirler. Bunu da tüm marxçi devrim tarihleri böyle yazar!

Eğer «iybar» diyenlerin oylarıyla kendimize TIP'te bir yer edinmek ereğindeyssek ve bu yerin savunulması kaygusuyla «Diyet» yazıları yazmak zorunluğunu duyuyorsak, kendimizi çoktan yitirdiğimizi anlamalıyız artık.

Hiç birşey öğrenmiyorsak, bari marxç konuların bilmediğimiz yerinde «öksürmemizin gerekliliğini» öğrenelim, sayın KOCAGÖZ!

Yıldırım DAĞYELİ

Amerika'da yakılan otomobil

Coca Cola'nın canına okumak üzere harekete geçen Sanayi Bakanı ümmetçi Mehmet Turgut

Komer'in makam otomobilini yaktıkları ile sürülen 14 öğrenci yargıç huzuruna çıkarılmayı beklerken, Kontenjan Senatörlüğünden CHP'ye transfer eden Sadi Koçaş'ın, Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in yazılı olarak cevaplandırması isteği ile verdiği bir önerge, politik ve diplomatik çevrelerde bomba gibi patlamıştır...

Sadi Koçaş önergesinde, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Melih Esenbel'in makam otomobilinin ne zaman ve nerede yakıldığını, bu konuda soruştur- ma açıp açılmadığını, olayın niçin Türk kamuoyundan saklandığını sormuştur...

Önerge gazetelerde küçük başlıklarla ve üçüncü, dördüncü derecede haberler yanında yer almıştır... Oysa, Komer'in makam otomobilinin yakılışı ile birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'nin Washington Büyükelçisinin makam otomobilinin yakılışı büyük önem taşımaktadır. Önerge sahibi Koçaş, bu konu ile ilgili soruya verdiği cevapta, şöyle demekle yetinmiştir:

«— Amerikan Büyükelçisi Komer'in makam otomobilinin orta Doğu Teknik Üniversitesinde yakılmasından önce, Washington'da Türk Büyükelçisinin makam otomobili yakılmıştır.

Washington'daki bir Türk'le mektuplaşıyordum. Mektubunda otomobil yakılması ile ilgili yakınlarda bulundu. Yakındığı şeyin Komer'in otomobilinin yakılması olayı sanıp, kendisine bu mevzuada gerekli bilgiyi verdim. Fakat, gelen cevapta, olayın Türkiye'de değil Amerika'da, yakılan arabanın da Komer'e değil Türk Büyükelçiliğine ait olduğunu söylüyordu. Ayrıca, olayın Türk kamuoyundan niçin saklandığı da soruyordu. Kendi imkânlarımla olayı sorup soruşturdum ve Türk Büyükelçiliği'nde beş renkli bir Mercedes bulunduğunu ve bu elçilik arabasının sonradan yok olduğunu öğrendim. Türk Büyükelçiliği otomobilinin kim tarafından yakıldığı üzerinde durdum. Olay bir ter- tip değildi ve bize düşman kim- seler tarafından yapılmamıştı. Otomobili yakanların Rum ya da Ermeni'ler olduğu da sanıl- mamalıdır.»

DÖKÜLEN KAHVE

İçin en ilginç yanı, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in olayı, bir soru önergesi ile öğrenmiş olmasıdır. Rivayete göre, kahve içerken önergeden ve olaydan haberdar olan Çağlayangil, heyecandan elindeki kahveyi dökmüştür.

Telaşın fazlası

Yaşar Kemal

Türkiye'de sol gittikçe güçleniyor. A- gaların, derebey artıklarının, softaların, tefecilerin, komprador burjuvasının bugün- lerdeki azgınlıkları bundan. Ne olursa ol- sun solun önüne en büyük setlerimizden birisini çekeceğiz, diyorlar. Komandolar düzüyorlar, irticayı güdükhyorlar... Önce Nurcular, sonra toplu namazlar, sonra ko- mandolar, cami kürsülerinin birer siyaset alanı haline getirilmesi, hep hep sola karşı güç denemeleri... İnsan aklına, insan ger- çeklerine karşı böyle uydurma kıpırdamış- lar bir şey değildir. Bunu dünyada Ameri- ka anlayacağı gibi, bizim gözü dönmüş sömürücüler ve sömürücü usakları da anla- yacaklar. Anlayacaklar ve bugünkü Ana- yasa düzeninden başka çıkar yolları olma- dığını öğrenecekler.

Türkiyedeki solun tek ve geniş örgü- tü Türkiye İşçi Partisi'dir. Türkiye İşçi Partisi üstünde çıkarelar çok döğündüler. Tash sopalı saldırılar, o yetmedi, kapatma çabaları, partiyi kapatmak için kanunları zorlamalar, partilileri sindirmek için gan- gsterlik usulları... Partilileri aç koymak, işsiz koymak için insanca olmayan, kötü, onursuz davranışlar... Şu yedi yılda sömür- cüler, içerdekiler ve dışardakiler partiyi kapatmak, örgütlenmesini önlemek için ellerinden gelen her bir şeyi esirgemedi- ler. Her şeye karşı parti örgütlenmesini sürdürdü gitti. Ama iyi yada kötü...

Türkiye İşçi Partisi şimdi bir güçtür. Bir sol örgüt Türkiye'nin bugünkü koşu- ları içinde ne kadar bir güç olabilirse, Tür- kiye İşçi Partisi Türkiye'de o kadar bir güçtür. Bu güç artık Türkiye'de yabana atılamaz. Türkiye'nin kaderi düşünülür- ken ilkönce Türkiye İşçi Partisi akla gelir. Türkiye'nin kaderi üstünde düşünülürken Türkiye İşçi Partisi'ni ilkönce düşünme- yen, onun büyük varlığını hesaba katma- yan onarılmaz yanlışlara düşer.

Biz bu hesabı böylece yaparken kar- şımızdakiler yapmıyorlar mı sanıyoruz. Türkiye İşçi Partisi olmadan bugünkü Ana- yasa düzeni yürümez, bu gerçeği kar- şımızdaki sömürücüler ve onların usakları bilmiyorlar mı sanıyoruz.

Türkiye'deki politik durumu ve den- geyi çok iyi bilmemiz ve oturup bunun ü- stüne sağlam hesaplar kurmamız gerek.

A) Türkiye'deki sömürücü takımın Türkiye'de salt kendi gücü yoktur. Çün- kü onlar kurumlaşmamışlardır. Onların dayanakları dışarda büyük sömürücü Ame- rika, içerde bugünkü Anayasa düze- ni. İçerdeki denge, bugünkü Anayasa dü- zenini sarsılırsa, onları Amerika kurtara- maz. Buna da sebep Türkiye'nin gelenek-

leri, büyük bir tarihi olması, Türkiye'nin dünyadaki bugünkü stratejik, ekonomik ve politik durumudur. Türkiye'deki bugünkü durumun sarsılması sömürücülerin bütün planlarını altüst eder. Belki de sömür- cülerin sonu olur. Belki değil muhakkak sonu olur. Bugün Türkiye'de astığı astık kestigi kestik gözükten sömürücü sınıf kul payı ayakta duruyor. Denge bir sarsılırsa gümbür gümbür gitmemesi için bir sebep yok. Onları yeryüzündeki hiç bir güç aki- betlerinden kurtaramaz.

B) Türkiye İşçi Partisi bugünkü Ana- yasa düzeninin vazgeçilmez bir parçasıdır. Türkiye İşçi Partisinin başına her hangi bir hal geldiği zaman, bugünkü Anayasa düzeni de biter.

Bütün bu hesabı bizim kadar sömür- cü takımı da yapıyor. Bir yerde onun ayak- ta kalabilmesi Türkiye solunun, bu solun tek örgütü olan Türkiye İşçi Partisi'nin varlığıyla kaim oluyor.

Uzun yıllardan bu yana solda bir te- laş, bir ikircik var. Korkuya benzer bi- şeyler seziyorlar. Acaba İşçi Partisi'ni ka- patacaklar mı? Artık bu korkuyu yüreği- mizden söküp atmamız. Davranışlarımız- da bu korkunun hiç bir etkeni olmamalı. Türkiye İşçi Partisi'nin kapatılması, tüm sola zincir vurulması artık bizi o kadar ilgilendirmemeli. Türkiye'deki solun var- lığı üstüne artık bizden daha çok sömür- cüler titremeli. Tekrar ediyorum, onların varlığı bugünkü Anayasa düzenine sıkı- kıya bağlı. Anayasa düzeninin de varlığı Türkiye İşçi Partisi'nin gücüne, varlığına, bağlı.

Sorunu çok açık ortaya koymalı: Bi- zim de çok iyi örgütlenmek için zamana ihtiyacımız var. Türkiye'de sol hareketi temele oturtmak için bizim de bu Anayasa düzenine ihtiyacımız var. Zamana ihtiyaci- mız var. Dengenin bozulmasından bizden daha çok sömürücü takımı zararlı çık-acaktır. Çünkü yokolacaklardır. Biz, her zaman emekçiler olarak ziyandayız zaten. Ve bizim savaşımız her hal-ü kârda sürüp gidecektir. Artık hangi düzende olursa ol- sun, Türkiye'de sol örgütlenme geleneğini kuracaktır. Maya bir kere tuttu.

Onun için artık telaş etmemeliyiz. Te- laşın, çekingenliğin fazlası artık bizim za- rarımıza olur. Anayasanın bize verdiği haklardan sonuna kadar faydalanmalıyız. Denge sarsılırsa o bizi, sömürücüler kadar ilgilendirmemeli. Daha açık konuşayım bugün Türkiye solu bir yumuşaklık, bir çekingenlik içinde. Buna son vermeliyiz. /Daha sert bir savaş sömürücülere kabul ettirmeliyiz. Ya herro, ya merro...

Devlet Planlama Teşkilatı'nın mütalaasına sevkettim. An- cak kararnamenin Devlet Plan- lama Teşkilatı'nda müsbet müt- alaa aldıktan sonra uygulan- bilmesi ve Coca Cola Export Corporation'ın canına ot tika- nabilmesi için bakanlar kuru- lundan geçmesi gerekmektedir.

İşte bu noktada iş çatallaş- mış, mason biraderlerden De- mirel sahneye çıkarak «Mesele- nin yeniden incelenmesi» için e- mir vermiştir. Demirel'in mese- leye müdahale etmesinin nedeni, bir yandan İMSA Şirketi'nin başkanı Kemal Has'ın AP teşki- latı vasıtasıyla, bir yandan da İMSA Genel Müdürü Agası Şen'in mason biraderler aracılı- ğıyla Başbakan'a baskıda bu- lunmalarıdır. Her ne kadar Cumhuriyet Gazetesi'nde yayın- lanan küçük bir haberde «Ken- dileriyle görüştükümüz yetkililer, Coca Cola konsantre fabri- kasının, doldurma işini yapan İMSA ile ilgisi olmadığını söy- lemishlerdir» denilmekte ise de, bunun biçimsel bir ayrılık oldu- ğu, aslında her iki firmanın da aynı menfaat grubunun hizme- tinde bulunduğu herkesçe bilin- mektedir.

Mehmet Turgut'un arabanın tekerine çomak sokmasından beri Coca Cola'cılarının gazeteler- de reklamları görünmez olmuş, şişe kapağı lotaryacılığı dur- muştur. Hatta bir çok yerlerde artık Coca Cola'nın satılmama- sı, bu renkli gazoz üzerine çe- şitli dedikoduların çıkmasına sebep olmuş, şişe kapağı lotar- yacılığında hile yapıldığı ve bu hile tesbit edildiği için şişeleme ameliyesine şimdilik ara veril- diği iddiaları dolanmıştır.

Diğer iddialar ne dereceye ka- dar doğrudur bilinmez ama, u- sulsız kâr transferi yüzünden Coca Cola imparatorluğunun Türkiye'de başının derde girdi- ği bir gerçektir. Coca Cola'nın bu badiyeden kendisini kurtarıp kurtaramayacağını ise iktidar- daki mason biraderler — müslü- man kardeşler çekışmesinin so- nucu belli edecektir.

Derhal telefona sarılan Çağ- layangil, özel kaleme Wa- shington Büyükelçisi Melih E- senbel'i bulmasını emretmiştir.

Çağlayangil - Esenbel arasın- daki telefon konuşması karşılıklı soru - cevap şeklinde geçmiş ve şunlar konuşulmuştur:

ÇAĞLAYANGİL - Melih bey, altı ay önce Türk Büyükelçiliği- nin bir otomobili yakılmış bu o- lay doğru mudur?

ESENBEL - Doğrudur beye- fendî.

ÇAĞLAYANGİL - Peki Melih bey benim bundan niçin haberi- rim olmadı?

ESENBEL - Altı ay önce, ola- yın akabinde telsiz raporu ile zatîalinizi durumdan haberdar etmiştim efendim. İlgili daire bu konudan mahumattıdır.

Çağlayangil bu konuşmadan hemen sonra emir vererek, ko- nu hakkında bilgi istemiş ve ya- rım saat içinde olayın doğru ol- duğu kendisine bildirilmiştir. Çağlayangil'e verilen bilgede, Zenci gösterileri sırasında Türk Büyükelçiliği otomobilinin üye-

rine akaryakıt döklülerek yakıl- mak istendiği, ancak ağır ha- sardan sonra kurtarılabildiği be- lirtilmiştir.

Komer'in makam otomobili- nin yakılması olayı, Dışişleri Bakanlığı ilgililerinin aklına he- men Washington'da yakılan o- toyu getirmiş, fakat kopacak gürlükten ve sorumluların ce- zalandırılacağından korkularak susulması uygun görülmüştür.

YA BOMBA İŞİ?

Komer'in makam otomobili- nin yakılmasından önce Ame- rika'da Türk Büyükelçiliğinin a- rabasının yakılması ile birlikte akıllara, Cumhurbaşkanı Su- nay'ın Amerika'yı ziyareti sıra- sında patlayan bombayı da ge- tirmiştir.

Aradan bu kadar uzun za- man geçmiş olmasına rağmen, Amerikan polisinin ne Türk büyükelçiliği otosunu yakanları, ne de bomba patlatanları bula- maması zihinlerde bazı sorular yaratmıştır. Çünkü, Türk polisi- nin gayretkeşliği yanında Ame-

rikan polisinin vurdumduymazlı- ğı hakkı olarak kamuoyunu dö- ğündürmeye başlamıştır. Bir yanda iki olaydan Amerika'da hiçbir sorumlunun bulunmaması, bir yanda 14 öğrencinin tutuk- lamp hapsedilmesi...

İçin ilginç yanı, Çağlayangil'in olayla ilgilenip sorumlula- rın bulunması için çalışacağına, bütün çabasını Sadi Koçaş'ın haberi nereden aldığı noktasına yöneltmiş olmasıdır. Koçaş, Çağlayangil'in sandığı gibi ola- yı Milli İstihbarat Teşkilatından değil, Amerika'dan gönderilen bir mektuptan öğrenmiştir. Fak- kat, buna AP iktidarının yöneti- cileri inanmamakta ve sorum- luları arayacaklarına, olayın ay- rıntılarını tespit edeceklerine her olayda olduğu gibi kaynağı bulmak için çırpınmaktadırlar.

Ve Amerikan polisi, Türkiye Büyükelçisi'nin otomobilini yak- mağa kalkışanlar hakkında hiç- bir işlem yapmazken, Türkiye- de 14 milliyetçi genç, Amerikan Büyükelçisi'nin arabasını yak- tıkları iddiasıyla zindanda çü- rütülmektedir!

Tural'ın emekliliği yaklaştıkça Demirelin telaşı da artıyor

Türk Ordusu'nun milli ordu olma özlemini dile getiren Madanoğlu.

Genelkurmay Başkani Tural'ın emeklilik süresi yaklaştığı için AP iktidarı çevrelerinde beliren tedirginlik ve telaş gün geçtikçe artmaktadır. Nitekim, Cumhurbaşkanlığı Kontenjan senatörlerinden Emekli Korgeneral Cemal Madanoğlu'nun geçen hafta Cumhuriyet Senatosu'nda yaptığı ordu ile ilgili bir konuşma karşısında müthiş paniğe kapılan iktidarın başı Demirel, sabaha karşı Senato kürsüsüne çıkarak emekli korgenerale askerlik ve vatanseverlik dersini vermeye kalkışmıştır!

Ne demiştir Madanoğlu? Eski MBK'ci general, Türk Ordusu'nun ulusal bir ordu olma özlemi içinde bulunduğunu belirttikçe şöyle demiştir: «Güvenliğin temel örgütü olan ordu gücünün kaynağı ulusun sevgisi ve desteğidir. Milleti kendisi ayakta tutacaktır. Onun içindir ki, Ordu - Millet kaynaşımı içinde ulusal ordu olmayı özler durur.

Ordunun kalkınma çabasının dışında kalması, kalkınma gereğine aykırıdır. Ordunun eğitim - kültür dönemini köklü bir kalkınmaya katkı eylemi izlemeli ve ordu tüketici durumdan çıkarılmalıdır. Artık Türk Ordusu, dünya görüşünde olsun, yurt sorununda olsun, gereği kadar değilse bile yeteri kadar bilinçlenmiştir. Onun içindir ki, Türkiye'de bir Yunanistan denemesi düşünülemez. Bu yoldaki sorumsuzca davranışlar da olumsuz yankılar yaratıyor.»

Madanoğlu, ayrıca, toplum gerçeklerine sırt çevirircesine anayasayı gereği gibi yürütecek kanunların savsaklandığını, anayasa kuruluşlarına karşı durulduğunu, sınırların sürdürülmesi için kıskırtmalar yapıldığını belirterek «Toprak reformu yapmadan, sosyal ada-

let sağlanmadan, milli gelir dağılımı yapıcı bir bileşime sokulmadan sanayileşmenin temeli atılamaz ve kalkınma gerçekleştirilemez. Ekonomik bağımsızlıktan yoksun ülkelerde yabancı sermayenin sunduğu geliştiricilik, eninde sonunda geciktiriciliğe dönüşür ve yerli aracı kapitalizmin dışı dönük sömürge sermayesi karşısında suyun akarına gider, bilerek bilmeyerek işbirliği olur, ülke böylece sömürü yatağı olur» demiştir.

Madanoğlu bu arada çok önemli bir yaraya da parmak basarak «Ordunun yabancı ve yerli şirketlerin ortaklığında ticarete itilmesinin ne demeye geldiğini» de soruştur.

Ne gariptir ki, her milliyetçinin gönülden katılacağı bu konuşmaya, Başbakan Demirel hışmıyla karşı çıkmış ve Madanoğlu'nu «Türk silahlı kuvvetlerini politikanın içine sokmak» ve «ayıp etmekle suçlamıştır. Demirel'in konuşmasında özellikle şu cümleler dikkati çekmiştir:

«Türk silahlı kuvvetleri kendiliğinden, kendi inisiyatifleriyle vazife deruhte etmez, kendisine vazife verilir. Kim tarafından verilir? Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilir. Siyasi iktidarın bir parçası olan hükümet tarafından verilir. Neye göre? Kanunlara göre. Kanunların derpiş ettiği hallerde kimne yetki verilirse, ona göre verilir.»

Yani Demirel, Türk Ordusu'nun sadece AP çoğunluğunun ve onun iktidarının elinde bir kuvvet olduğunu eşe dosta ispatlamaya kalkışmıştır. Demirel'in birdenbire böyle celadet göstermesinin ve Türk Ordusu'nu kendi kontrolü altında gösterme kalkışmasının anlamı nedir?

Her şeyden önce Demirel, 22 Mart'ın yaklaşmakta olduğunu

DEMİREL
- Ne demek milli ordu? -

görmekte ve Tural'ın emekliliğinin doğuracağı ihtilatların neler olabileceğini kestiremediği için, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tek sahibi pozunda görünmenin yararlı olacağını sanmaktadır. Oysa, bugüne kadar olup bitenler, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ve seçim alanlarında yapılan konuşmalarda sarfedilen sözler henüz zihinlerden silinmiş değildir.

Madanoğlu'nun belirttiği gibi, artık Türk Ordusu, dünya görüşünde olsun, yurt sorunlarında olsun, gereği kadar değilse bile yeteri kadar bilinçlenmiştir. Bazı müktedirlerin kişisel hesaplarla girişeceği oyunlara alet olmayacağı gibi sömürücü sınıfların hizmetindeki politikacıların oyunlarına da gelmeyecektir...

Ege'deki tütün faciası !

Tekel Bakanı'nın tütün piyasasını açış konuşmasında ekicinin sömürülmesinin bu yıl öleneceği yolunda vaatlerde bulunmasına rağmen tütün ekicileri yine tüccarın elinde soyulup soğana çevrilmiştir.

Daha piyasanın birinci gününde Tekel'in fiyatları 7 Lira'ya, tüccarın fiyatları ise 5 Lira'ya düşmüş, düşüş daha sonraki günlerde devam etmiştir. Üçüncü gün Cumaovası, Bulgurca, Akhisar, Gavurköy'de fiyatlar 6 Lira'ya, Kırkağaç, Soma, Gördes ve Esm'e'de 3 Lira'ya, yani hemen hemen ispanak fiyatına düşmüştür.

Bu düşüş karşısında üreticiler büyük infiale kapılmış ve Tekel Bakanı Haldun Menteseoğlu'nu her gittiği yerde protesto etmişlerdir. Cumaovası'na jandarmalar refakatinde gelebilen ba-

kana köylüler, «Siz bizlere yalan söylüyorsunuz» diye bağırıyorlardı. Manisa'nın Karaoğlanlı nahiyesine üç gün geç gelen tütün eksperlerinin köylüler tarafından yolları kesilmiştir. Bucak Müdürü odasına alınan eksperler ve alım heyeti ancak jandarma müfrezesi yardımıyla nahiyeden uzaklaşabilmişlerdir.

Her yıl daha feci koşullar altında tekrarlanan bu sahneler, sömürü düzeni topyekün değişinceye kadar da sürüp gidecektir. Zira Ege Bölgesi'ndeki 227 bin tütün ekicisinin emeği, sömürücü sınıfların temsilcisi olan iktidarlar tarafından 91 ihracatçı firmaya peşkeş çekilmektedir.

Geçen yılların hesaplarına göre 91 ihracatçı firma net 292 milyon lira kâr sağlarken, 227 bin tütün üreticisinin eline sadece 50 milyon lira geçmektedir. Yani bir tütün üreticisi ailenin yıllık 2691 lira gelirine karşılık, her ihracatçı firmaya yılda ortalama 3 milyon 214 bin lira kâr!

Tütün ekicisinin sömürülmesi, sadece tütünün satışında değil, kredi dağılımında da söz konusudur. Ekicilere verilen kredinin toplamı 241 milyon lirası aşmazken, 91 firmaya 600 milyon kredi açılmaktadır. Bu kredi adaletsizliği karşısında ekiciler tefeci tüccarın eline düşmekte, mahsulünü daha tarlada iken yok bahasına elinden çıkarak sefaletle mahkûm olmaktadır.

Yabancı sermaye ile ve özellikle Gary Tobacco, The American Tobacco gibi Amerikan şirketleriyle danışıklı döğüş halindeki iktidarlar, Tekel'i de alet ederek Ege tütüncüsünün ahlâkının ürününün yok bahasına satılmasına göz yummakta ve ondan sonra da «halka hizmetten söz etmektedirler.

Bu yıl bakan yuhalanmıştır. Bu sömürü devam ettiği takdirde, ezilen ekicinin ilerideki yıllarda sömürü düzeninin temsilcilerine çok daha ağır muamelelerde bulunmalarına hiç şaşmamak lazımdır.

Bu düzen kurtlandı

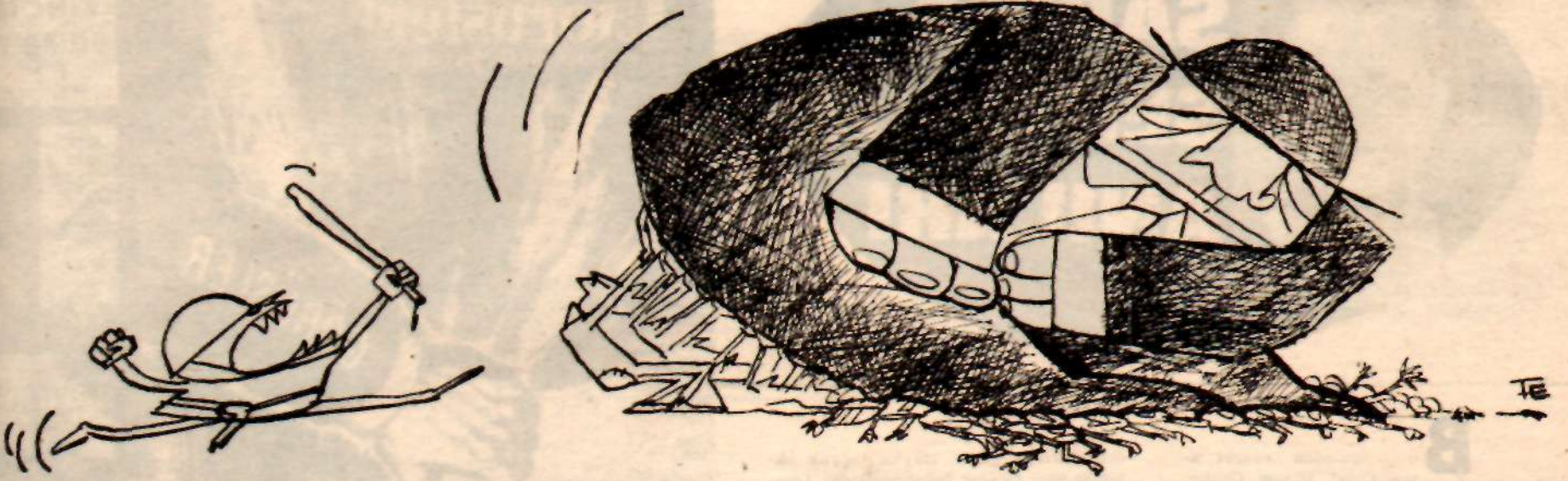
Memeli ve memesiz bazı yurttaşlarımızı Operası, Münih'e azimet eden Devlet Operası başrejisoru Ertuğrul Iğın var ya, meğer CKMP'nin sokaklara - senlik gösterilerinin mizansenini hazırlayan oymuş... öyle dediler, ben de inandım. Çünkü fiili durum azmanı, bir darbeci albayın elden 500 T.L.'si, bir meşin ceket ve bir motosiklet vadiyle devşirilmiş bir kadroya Wagner operası oynatabileceğine, ne yalan söyleyeyim, aklım pek yatmamıştı. Gerçi Türkiye, 9 Işığın Prometheus'u olarak, ama o da hükümetin onuncu ışığı, geç! ışığını yakması, şartıyla, ışıktan durmanın üstesinden gelebilir, bazı savas sahnelerini ayarlayabilirdi ya, deme tiyatrocunun el vurmağa cesaret edemeyeceği bir temâşa dahi üstünde böyle tek başına kamete kalkmağa gücü yetmezdi, eminim. Ancak, en ünlü Amerikan otellerinde maître d'hotel'lik etmiş Ertuğrul Iğın gibi ilginç bir sanatçı, ömründe fare tutmamış sekiz

on acemi kediye aslan postuna bürünebilir. Kıbrıs Türkçesiyle yazılmış kötü bir kompozisyon ödevini Ergenekon Destanı diye yutturabilirdi. Ya o, Komünizmle Mücadele ayagıyla isdamlarımızdan koparılan üç sıfır çekler!.. Yok, Türkiye'nin haka başa getireceği iş değil bu!.. Onun da kendine göre bir ustalığı var tabii, NATO'ya bağlılıkla milliyetçiliği, Amerikan dostluğuyla yurtseverliği bağdaştırmada küçümsemediği bu paredebazlığı var tabii!.. Ama bu kadar da değil, canım!.. Laboratuvarlarında kırmızı kuzu çalışan yurtlarında, mışıl mışıl uyuyan öğrencilerin üstüne bir avuç çılgın Başbuğ! diye ulutarak saldırt, sonra da bu yüzkarası oyunu Kıbrıs'a çıkartma yapmış gibi kazayaklı törenlerle kutla! Bu kepezelikleri öyle bir dallandır, budaklandır ki, kamuoyunu öyle bir vellele ver ki, bir kaç düzine meclis-i idare Azasının cebine indirdiği huzur hakkını saymazsan, zaten huzur diye bir

şey kalmamış olan bu ülkede sözüm-ona huzur koruyucuları gıcır bir sakız bulduklarına memnun, ve asırı sağa ve sola karşı cihat diye Amerikan bezinden dökülmüş bir bayrağın altında toplanıp, (Yeni) Nizamı Koruma kanunlarını tezgâhlayınlar, ve ondan da öte, cunta hazırlıklarına girişsinler!.. Yooo, bu opera öyle amatör elinden çıkmışa benzemiyor, usta bir parmak var bu işin içinde!.. Ufak - tefek temâllerle çıkılmaz bünun karşısına! Bakınıza Küçük Opera'yı nasıl bir saatin içinde kundaklayıp kül ediverdiler! Ama belki de bu küllerin arasından doğacak ve doğuyor sağlam bir solcu akım, o Zümrüt-ü Anka...

Bu arada, bu düzenin içinden çürümüş ve kurtlanmış olduğuna hâlâ aklın erdirememiş safdiller varsa, onlardan dileğimiz, sokaklardaki Bozkurt ulumalarına kufak versinler, bize hak verecekler o zaman, bu düzenin kurtlandığını şipınışı anlıyacaklar...

Can YÜCEL

— Vay!.. Mevcut nizamı devirmeye çalışıyorsunuz ha...

Sosyalistlerin sorumluluğu

Dr. Mehmetcan KÖKSAL

ŞU aralar TIP'teki çalkantılar, geniş alanda toplumda da, onun iktidar adaya olan siyasal örgütte de, sosyalizmin bir takım gerçeklerini ortaya çıkarmaya fırsat kazandırdı. Daha da kazandırmakta devam edecek. Artık bugün, uzun ve kısırlıkla bitecek bağnazlıkları bir yana bırakıp, bu fırsatları kullanmak zorunluluğu var. Şimdilere kadar, eksik alınan yada hiç alınmayan verileri, toplumun koşullarından toparlamak ve onlara cevaplar yetiştirmek gerekiyor.

Ancak şunu daha önceden kabul etmek şartı ile:

Teoriyi — bu kesinlikle böyle —, giderek bilimsel incelemeleri, doktrin ve sistem araştırmalarını, dış ülke uygulamalarını, dünyadaki olgumaları, iktisadi ve siyasal konjonktürü, bunun gibi nece kaynakları göz önünde tutarak, bunu yapmak gerekiyor.

Bu gereğe, şu gözlemi eklememize izin verilsin:

SOSYALİST olguya derece derece parti düzeyi içinde ve dışında katkıları olduğunu asla inkar etmediğimiz nece kişilerin, bu türlü girişimleri nasıl horladıklarını biliriz. Hatta bu horlayış, çok kolay taraftar toplayan bulagıcı bir tembellik alışıklığı da yaratmıştır. Örgütleri ile olsun, kişisel tutumları ile olsun, yetiştirdikleri ya da çevrelerine aldıkları kimselere de, hattâ daha başka örgütlere de, bu konudaki etkilerini kabul ettirmişlerdir. Bunun ilk sonucu, bulagıcı tembelliğin daha geniş ve yoğun, dolayısıyla tabana da yayılması oluyor. Başlı kâğıda, bir derece saygı duymayan, hattâ ona sövgüler yağdırarak kadar ileri gidenleri, sosyalist safta çok görmüşüzdür. Bu bağnazlık, «eylemcilik budur» sanısı ile tutturdukları bir yolun, tek itici gücü sayılmıştır. Bu da onları, artık söze bile tahammülsüz, karşılıklı tartışmaları ise bütün bütüne küçümseme uçurumlarına eğik yapmıştır.

Oysa, bilinecek — daha önce de öğrenilecek — çok şey vardır.

Ele geçirdiklerini söyleyerek kullanacakları bir ganîmet olmasın diye, işaret etmek zorunda olduğumuz bir nokta var: Biz, sosyalist nitelikli kaynakları kasıtlıyoruz. Yoksa çok geniş ve bir yerde bilinci dağıtıcı ve kofaltıcı bir genel bilgi yığınağını kasıtlamıyoruz. Bu son yığınak, bütünü ile başka bir tartışmaya götürecektir bizi. Eleştirdiğimiz tahammülsüzlük, sosyalist ideoloji ve kültür karşısındaki genel eğilimdir.

AYRICA işaret etmeye gerek var: Sosyalist eylemi fikirden, bilinçten, kioolojiden, doktrinden, hattâ bu yolla, genişlemek olanagundan, sonunda da eylemden alakoyan üstelik bizzat kendi taraftarlarından gelen en büyük engel de budur. Bu gerçek ve akıldışı yapmacıklık davranışlara saplanan bir takım sözde militan eğitimcileri de yok değildir.

Tozlu raflardan sallanan işaret parmağı görüntüsündeki şarlatanlar da yok değildir, buna karşılık. Toplumsal ve özellikle de sınıfsal baği kesilmiş ya da baştanberi kurulamamış aydınlar da, gene böyle bir uzaklaştırıcı ürküntü ve iğrentinin yaratıcıları olmuşlardır. Daha nece nece örnekler verilebilir, vereceğiz de. Fakat bunlardan kurtuluşu, yukarıdaki genel eğilim tahammülsüzlükten doğan tepdi sağlayamaz elbet.

Ayrıca gene şüphe yok ki, bahk avlamanın öğrenileceği yer de deniz ve teknenin üzerindedir. Demek oluyor ki, her şey yapılarak, ve yapılacak yerde öğrenilir. Ancak bunların arkasında, ya da önünde değil, hemen yanında olan bir şart daha var:

Öğrenmenin aracı olan eylemle, tek başına yetinilemez. Maddesel dialektik de tarihsel maddecilik, «tek başına eylemin yeterliği» felsefesi değildir, aynı zamanda düşünce için, gerçeği bulmada kullanılan vazgeçilmez yöntemlerdir. Bu bitişik olguya ortadan ikiye ayırıp (bal arısı = bal + arı!!) yalnızca birinden birisini benimseyip diğerini, üstelik yok sayarak bir yana bırakmak, yukarıda sözünü ettiğimiz genel eğilim tepkinin ilk niteliğidir.

KALDI ki, gün gibi açık seçik ortada: Eylem olarak da neler yapıldığını biliyoruz. Bundan bir küçümseme anlamının çıkarılmaması gerekir. Ancak bir eleştiri sezileniyor ise, doğrudur. Bu, toplumda, hiçbir eylem yapılmamıştır, yapılan şu ya da bu eylemin de sosyalizm ile ilişkisi de yoktur, demek de değildir. Fakat bu ayrıntıları, gündelik durdurup, şu gözlemi tekrarlayalım: Türkiye'de sosyalizm, süre olarak doğru orantı ile, bir çeşitliliğe — parçalanmağa diyemiyoruz — gitmiştir. Bunun bu biçimde söylenince, bir asabîlikle karşılanacağını biliyoruz. Oysa aynı gözlemde konu olan gerçeği, kendileri şöyle ifade ediyor ve bu parça parça olmayı — hattâ çeşitlilik sebebi ile değişik olgumaları ya da ayrı ayrı kamplarda olgumayı tercih etmeyi — olağan görüyorlar: Sosyalizm çeşitlidir, diyorlar. Verdikleri hüküm, sosyalizm için doğru ve geçerli olabilir. Fakat kendi eylemleri, hattâ araması

da kısıntı olarak serpiştirdikleri teori, hattâ hattâ teorileri bakımından geçerli değildir. Ayrıca şu da var: Bunu, bir düşünce özgürlüğü olarak savunmak iki açıdan yanlıştır. Önce, açık bir bütünlemeye götürmez, sentez yıkılır. Sonra da, açık bir çözümlemeye gelmez, analiz maddesinden yoksundur.

Belli tarihsel, maddi, iktisadi, siyasal... koşullarda bulunan bir toplumun, sosyalist girişimden — teorik olsun, pratik olsun — beklediği bu kadar birbirinden ayrı olamaz.

Türkiye'de sosyalist iktidar adayı birikimin, henüz bu kadar iken ayrı ayrı yönlerde dağılmasının, kendi ileri sürdükleri nedenlerden çok daha önde gelen nedenleri vardır. Bu nedenleri, açık açık sergilemek var iken, körlerin fil hikayesini andıran bir biçimde onları bulmaya kalkışmak, acı bir şey. Bu nedenler, ya da çözümler, doğrudan doğruya bilimsel yöntem ve araçlar ile — sosyalizme özgü yöntem ve araçlar ile — ortaya konabilir. Bu ise, hizip ve ayrılık yaratan yan unsurların ortadan kalkması ile değil, hele bununla da yetinilip bugünden yarına hemen gerçekleşecek bir «oldu da bitti» ile hiç olmaz.

ŞİMDİLERE kadar geçen sürelerle, acı-mamak imkânsız. Fakat daha ilerideki zamanları yakınlamış artık.

Orta yerde üstüste yığılmış sayısız deneyimiz oldu. Bu, büyük bir «eylem» yığınağıdır. Onu, bir Jean d'Arc gibi yakulmasına razı olduktan sonra kutsallaştıracağımızdan da korkulur. Bu yığınağa da, — sosyalizm ve sosyalizm benzeri eylemler bitmeyeceğine göre — bundan sonraki olgulara da, onları şartlayan dış katkılara da, maddesel dialektik ile bakmaya, önce de o maddesel dialektik iyice belleyip, denemeye girişelim. Akıp giden ırmak, ya da durgun denize bir ağ kurmadıkça, bahk kendiliğinden tabağa pısmış düşünmeyecektir. Herşeyi bir çark, fakat kendiliğinden dönen bir çark, gibi almayalım. Olaylar karşısında şartlanan, sonra da o şartlara müdahale eden insan düşüncesinin ürünlerini hor görmek bağnazlığı, sosyalizm ile bağdaşabilecek bir çaba değildir. Böyle bir bağnazlığı atar görünerek de, bu defa sosyalizmin içinde karşısına geçip, «herşeyi bilecek ve öğreneceğiz» formüllerine de kendimizi kaptırmayalım. Böyle sorumsuz soyutlamalar «bize gerekenler» bakımından birer sınırdır, bunu da unutmayalım.

Umuyoruz ki, teori «hayat ağacının karşısında boz ve kırık» da görünse, gerçekte bir hayat — eylem ağı verigidir. Buna bu aralar için, Türk sosyalistlerinin hem eğilmek sorumlulukları, hem de zamanları vardır.

SABİHA SERTEL'İN ANILARI

Bu gelişmeden cesaret alan Celal Bayar Grubu, 4 Haziran 1945'te Dörtü Takrir adı verilen tekliflerini parti grubuna sundular. Takrir sahipleri Celal Bayar, İzmir mebusu Adnan Menderes, Köprülüzade Fuat, Refik Koraltan'dı. Bunlar baskıların kaldırılmasını, meclis içinde hükümeti kontrol edecek ikinci bir partinin kurulmasına imkan verilmesini istiyorlardı. Halk Partisi 12 Haziran 1945'te yaptığı bir toplantıda bu teklifi reddetti. Bundan sonra Fuat Köprülü ve Adnan Menderes, gazetelerde hükümeti tenkit mahiyetinde yazılar نگrettiklerinden dolayı disipline aykırı hareket ettikleri iddiasıyla partiden çıkartıldılar. Bundan bir müddet sonra Celal Bayar milletvekilliğinden istifa etti.

Celal Bayar mebusluktan istifa ettikten sonra yeni bir parti kurmak için faaliyete geçti. Bu arada Zekeriya ile temasa geçerek Tan Gazetesi'nden faydalanmak istediler. İşte o tarihlerde bir gün Tefvik Rüstü Aras'la beraber Moda'daki evimize geldiler. Tefvik Rüstü Aras mebus değildi. Fakat Bayar Grubu'yla beraber çalışıyordu. Bana bir dergi çıkarmak niyetinde olduklarını, bu derginin benim tarafımdan çıkarılmasını istediklerini söylediler. «Sermayesini vermeye de hazırız» dediler.

Celal Bayar'a bu derginin hedefinin ne olacağını, yeni bir parti kurmak niyetinde olup olmadığını sordum. Bayar şu cevabı verdi:

— Bizim hedefimiz, memlekette yarım kalan demokrasi devrimini tamamlamaktır. Kanunlarda anayasaya aykırı maddelerin kaldırılması, üniversiteye muhtariyet tanınması, hürriyetleri boğan polis kanununun değiştirilmesi, mecliste muhalif partilere murakabe hakkının tanınması için savaşıyoruz. Yeni bir partinin kurulması için çalışıyoruz. Dergi, bu prensipleri savunacaktır.

— Partinizin programında toprak reformuna yer verecek misiniz?

— Programımız henüz hazırlanmış değildir. Toprak reformu uzun vadeli bir iştir. Memlekette uzun tekliflere dayanan bir kadastro yapılmadıkça, toprak dağıtımını düşünülemez. Köylünün topraklandırılması, ziraatın geliştirilmesi için çalışacağız. Fakat bundan önce vatandaşların söz, düşünce, örgütlenme hürriyetlerini sağlamak, insan haklarını güvenlik altına almak gerek.

— İşçilerin teskilatlanma, sendika kurma, grev haklarını tanıyacak mısınız?

— Demokratik bir rejimde bu hakların tanınması şarttır. Eğer bir gün iktidara gelerek, bu hakları mutlaka savunacağız.

(Bayar iktidara geldikten sonra bu sözlerini tamamiyle unuttu. İnönü diktatörlüğünden daha kuvvetli bir

diktatörlüğe geçti. Büyük toprak sahiplerinin, ticaret burjuvazisinin temsilcisi olduğunu ispat etti ve bu yüzden yıkıldı.)

Bayar'ın vaatlerini yerine getireceğinden şüpheliydim. Kendisi başbakan iken iş kanununun yıllarca meclis çekmelerinde uyutulduğunu, toprak kanunu konuşmalarında grubuyla beraber kanunun geçmesine karşı olduğunu biliyordum. Fakat memlekette demokrasiye doğru bir gelişmenin yapılması, faşizme kadar yol almış olan baskı sisteminin yıkılması lazımdı. Kendisine şu cevabı verdim:

— Halk Partisi devrimci niteliğini yitirmiştir. Yeni kurulacak partinin ödevi, burjuva demokratik devrimini tamamlamaktır. Bu da ancak geniş bir cephe muhalefeti çalışmalarıyla sağlanabilir. Bugün mecliste, partide bir kaç mebusun muhalefete geçmesi bir kitle hareketini sağlamaz. Kurulacak partinin işçi sınıfına, köylüye, ilerici aydınlara, orduya, halka dayanması lazımdır. Basında az çok bir muhalefet cephesi kurulmuştur. Tan, La Turque, hattâ Vatan Gazetesi, ayrı amaçlarla olsa dahi, demokratik bir rejimin kurulmasını savunuyorlar. Basında olduğu gibi, tek parti, tek şef sistemine karşı olan bütün demokratik taraftarları arasında bir cephe kurmak lazımdır.

Celal Bayar da, Tefvik Rüstü Aras da cephe fikrini uygun gördüler. Kendilerine dergi hakkındaki düşüncelerimi şöyle anlattım: Demokrasiyi savunacak bir dergi çıkartmayı biz öteden beri düşünüyorduk. Bazı sebeplerle bunu gerçekleştirememiştik. Bu dergiyi çıkarmak için benim sermayeye ihtiyacım yoktur. Ancak bu dergi demokratik cephenin organı olmalıdır. Buna sizler, ilerici aydınlar, sollar yazı yazmalıdır. Ben böyle bir dergiyi çıkarabilirim.

Tefvik Rüstü Aras, eğer parası olsa, dergiye ortak olabileceğini, fakat parası olmadığını söyledi. Ben zaten sermaye almak suretiyle bağımsızlığımı kaybetmek istemiyordum. Celal Bayar, kendisinin yazı yazamayacağını, ancak dergiye mülakatlar verebileceğini söyledi.

Demokrat Parti'nin bu hazırlık devresi içinde yeni bir olay meydana çıktı. Cumhuriyet Halk Partisi içten ve dıştan gelen baskı karşısında, kendisine bir destek arıyordu. Bir taraftan perişan halde olan ekonomiyi düzenlemek, dış memleketlerden kredi almak bütçesini duyuyor, diğer taraftan ekonomide meydana getireceği bir gelişme ile, mevkiini sağlamlaştıracakını düşünüyordu. Bu sebeple zaten batıya çevrilmiş olan dış politikayı, Amerikan emperyalistleriyle birleşmek suretiyle, yeni bir mecraya sokmak istiyordu. Bir taraftan da Amerikalılarla konuşmalar yapıyordu. Bu sıralarda hükümete bağlı basında Amerika'ya yaklaşma propagandaları yer almaya başladı.

1945 yılında Sabiha Serterel'in Türkiye'de demokrasiyi gerçekleştirmek üzere bir cephe kurulmasını sağlamak amacıyla yayınladığı Görüşler Dergisi'nin kapağı. (Sayın Macit Doğudan'ın özel arşivinden sağlanmıştır).

Bu Amerika'ya yaklaşma politikasına karşı bütün ilericiler muhalefete geçtiler. Saraçoğlu Hükümeti, çeşitli cephelerden gelen muhalefete karşı, bütün demokrasi vaatlerine rağmen, tekrar dizginleri çekmek kararını aldı. Dergiler birbiri ardına kapatılıyor, gazetelere, kağıt vermemek, dışarıdan kağıt getirtme müsaadelerini kısmak suretiyle baskı yapıyordu. Hükümete bağlı basın, Saraçoğlu'ndan aldıkları emirle, ilericilere, özellikle Tan Gazetesi'ne karşı şiddetli bir hücumla geçtiler.

Basında bu tartışmalar devam ederken, yukarıda bahsettiğim gibi Celal Bayar ve Tefvik Rüstü Aras'la çıkarılmasını kararlaştırdığımız derginin hazırlıklarını yapıyordum. Dergiye benim sütun başlığım olan «Görüşler» adını vermeyi uygun görmüştük. Bu dergi, yukarıda da belirttiğim gibi bir cephe dergisi olacaktı. Celal Bayar grubu bu dergiye yazı yazacakları gibi, Tefvik Rüstü Aras, Cami Baykut, Niyazi Berkes, Behice Boran, Pertev Boratav, Sabahaddin Ali ve diğerleri de yazacaklardı. Cami Bey, bu dergiye Halide Hanım ve Adnan Adıvar'dan da yazı almamızı tavsiye etti. Dergide diktatörlüğe karşı, faşizme karşı, demokrasi taraflısı olan herkesten yazı almayı kararlaştırmıştık.

Dergi hakkında görüşmek üzere Halide Hanım'dan randevu aldım.

Halide Hanım'ı apartmanında zi-

CELAL BAYAR
— Görünüşte ayrı, fa-

yaret ettim. Adnan Adıvar hasta idi. Yatıyordu. Beni bir odaya aldılar.

Ben bütün muhalefet unsurlarına bir cepheye toplanması lâzımından bahsettim. Dağılmış kuvvetlerin ezilmeğe mahkum olduğunu söyledim. Bu sebeple Görüşler adında bir dergi çıkarmayı kararlaştırdığımızı, kendilerinin de bu dergiye yazı yazmalarını istedim. Halide Hanım dinledi, gayet kati bir lisanla konuşmaya başladı:

— Ben de memlekette demokratik bir rejimin kurulmasına taraftarım. Diktatörlüğe muhalefet ettiğimize için gadre uğradık ve memleketi terk etmek zorunda kaldık. Dünyama bugünkü durumunda artık bu sistem yürütülemez. İnönü'nün bu hürriyetleri vereceğine inanmıyorum. O bir politika cambazıdır. Bir gün totaliter sistemin başındadır, ertesi gün demokrasi tarafına görünür. Bir başka gün durum değişir, faşist metodları kullanır. Daha öbürsü gün sosyalist olur. Bu değişimler, inandığı fikirleri

SABİHA SERTEL

ZİNCİRLİ
HÜRİYET

Yazıl 6-7 nci sayıda

MECMUAMIZA
Yazı Yardımlarını
VADEDENLER:

1. GEMİ BAYAT
2. Tefvik Rüstü ARAS
3. Fuat KÖPRÜLÜ
4. Adnan MENDERES
5. Cami BAYKUT
6. Halide SERTEL
7. Zekeriya KENTİNG
8. Pertev BORATAV
9. Behice BORAN
10. Halide BERKES
11. Niyazi BERKES
12. Hüseyin KUTUP
13. Adnan ÇENGEL
14. S. A. MÜHÜRÇİBAZIOĞLU
15. Mustafa ŞARAF
16. İsmail DOĞUDAN
17. Dr. İsmail DOĞUDAN
18. Mustafa AK
19. Kemal ELBAŞAR
20. Naci Y.
21. Ali NURU ve...

N°1 1 ARALIK 1945
DÜNYA

SAVİD: 25 KURUŞ

CHP AMERİKA'YA NASIL YANAŞTI

IV

Hemen de altı yıl dünyayı bir cehennemle çeviren İkinci Dünya Harbi sona ermiştir. 3 Mayıs 1945. San Francisco Konferansı toplanıyor. Konferansa katılıp dönen İçişleri Bakanı Hasan Saka, Türkiye'nin de konferans kararlarına uyacağını, devlet politikasının barış, güvenlik, hok ve adalet prensiplerine dayanacağını söylüyor. İnönü verdiği demeçlerde Türkiye'nin geniş bir demokrasiye geçeceğini vadediyor. Sabiha Sertel, CHP'nin dönüşlerini, Amerika'ya yaklaşmasını, Demokrat Parti'nin ortaya çıkışını ve safa ihanetini şöyle anlatmaktadır:

ADNAN MENDERES
— Sözlünde durmamıştı —

savunmak için değil, iktidar mevkiini elinde tutmak içindir. Fakat Celal Bayar iktidara gelirse, onun da bu hürriyetleri vereceğine inanmıyorum.

Cevap verdim:

— Aynı sistemi elele, yanyana yürüten insanların bugün birdenbire demokrat olduklarına, memlekete demokratik bir rejim getireceklerine ben de inanmıyorum. Ancak Celal Bayar grubu bugün tek parti sisteminin yıkılması, anti - demokratik kanunların değiştirilmesi iddialarıyla yola çıkıyorlar. Hangi istasyona kadar beraber gidebilirsek kârdır. Bu sebeple gerçek demokrasi kurulmasını isteyen kuvvetleri birleştirmeliyiz. Görüşler Dergisi kişisel inançları, ideolojileri ayrı da olsa, demokrasi davasında birleşenlerin bir forumu olacaktır.

Görüşler Dergisi'nin birinci sayı hazırlanmıştı. Adnan Menderes ve Fuat Köprülü'den bizim dergiye yazı gelmemişti. Tevfik Rüştü'ye yazdığım

Yaza göndermedikleri için şikayet ettim. Adnan Menderes:

— Görüyorsunuz, dedi, çok meşgulüz, fakat ikinci nüshaya mutlaka yazı göndereceğiz. Tan'da yaptığımız hürriyet ve demokrasi savaşını ilgi ile izliyoruz. Yüz yıldan beri gerçekleştirmeyen demokrasiyi memlekette kurmak zorundayız. Bugünkü devirde bu eski kahplarla yürünemez. Artık İnönü de bu lüzumu anlamıştır. Biz Halk Partisi dışında muhalefete devam edecek partimiz kurulduktan sonra seçimlere katılacağız. Birinci seçimlerde başarı sağlansak bile, ikinci seçimlerde çoğunluğu mutlaka kazanacağız, dedi.

Benim konuşacaklarım bitmişti. Kendilerine veda ettim. Tevfik Rüştü Aras beni kapıya kadar geçirdi:

— Mücadeleye devam ediniz, dedi. Sovyet dostluğu hakkındaki yazılarını ihmal etmeyiniz.

29 Kasım'da İstanbul'a döndüm. Daha matbaa kapısından girer girmez mürettepler, yazarlar, makina dairesinde çalışan işçiler etrafımı sardılar:

— Müjde müjde, Görüşler'i bu sabah erken piyasaya çıkardık. Saat 11'de tek nüshası kalmadı. Anadolu'da bayilerden telgraf üstüne telgraf alıyoruz. Gönderilen miktarın iki üç misli artırılmasını istiyorlar. Biz sizi beklemeden ikinci baskıyı yapıyoruz. Bir iki saat sonra hazır olacak, dediler.

Görüşler'in ikinci baskısı da çıktı. Yine yetmemişti. Dergi her tarafa memnurlukla karşılanmıştı. Akşam Zekeriyâ ile beraber Beyoğlu'nda Değüstasyon'a gittik. Sadreddin Celal'in bu lokantada hususi bir masası vardı. Her zaman o masaya oturur, orada çalışırdı. Bizim girdiğimizi görünce bizi masasına çağırdı:

— Haberiniz var mı? dedi. Görüşler mecmuasının başındaki (G) harfini oraya benzetmişler, Görüşler, orak çekici başlığı altında çıkmış diye rivayet sahyorlar ortaha...

Bu da Yeni Dünya Gazetesi'ne yapılan sabotajın bir başka türüydü.

Görüşler asıl Ankara'da bir bomba gibi patladı. Halk Partisi özel bir toplantı yaptı. Gazetelere hücumu geçmeleri için yeniden emirler verildi. Bayilere Tan, Yeni Dünya gazetelerinin, Görüşler Dergisi'nin sattırılmaması, devlet memurlarına, öğrencilere bu gazetelerin okutturulmaması hakkında gıfah ve tahriri emirler verildi. Bundan başka Vatan Gazetesi'ne yazı yazan partili mebuslar partiden çıkarıldı.

Bütün bu gürültü ve patırtılara rağmen biz savaşıma devam etmek kararındaydık. Görüşler'in ikinci nüshasına yazı istemek için Ankara'ya, Tevfik Rüştü Aras'a telefonu açtım. Yazıların hâlâ gelmediğini söyledim.

Tevfik Rüştü bir panik içindeydi.

— Evet, dedi. Şimdi arkadaşlar hep beraberiz. Biz de bunu konuştuk. Fakat arkadaşlar yazı göndermekte tereddüt ediyorlar. Ben kendilerini kandırmaya çalışıyorum. Ama, Adnan bu fikrin aleyhinde...

— Siz verdiğiniz sözü böyle mi tutarsınız? Birinci nüshanın kapağına fotoğrafların konması ve hepinizin yazı yazacağınız ilan için sizden müsaade almadım mı? Şimdi hücumlar karşısında böyle gerilemek olur mu?

Tevfik Rüştü özer diledi, fakat elinde yapacak bir şey olmadığını üzülerek bildirdi.

Ankara'daki muhabirimizden şu telgrafı aldık:

— Eski Başvekil Celal Bayar'ın yeni bir parti kurmak üzere olduğu etrafında son zamanlarda yapılan negriyat, burada derin bir ilgi uyandırmıştır. Ankara'da sabık başvekilin bir dergiye yazı yazıp yazmayacağı keyfiyeti de günün meselesi olmuştur. Bu hususta kendisine müracaat ettiğim Celal Bayar, bana şu cevabı vermiştir:

— Size gunu kesin olarak söyleyim. Kemalizm ve onun istihdaf ettiği millî hakimiyete bağlılığım saf ve samimidir. Kemalizmden başka herhangi bir ideoloji ile hiçbir alakam yoktur. Zaten Kemalizm deyince, bunun demokrasi mefhumunun tam ifadesi olduğunu biliyorsunuz. İlk günden beri içinde bulunduğum ve zaman zaman mesuliyetini üzerine aldığım inkılabımızın esaslarından ayrılabil-

mek benim için mümkün değildir. Siyasî hayata devam etmek için bana hakim olan fikirleri ortaya koyacağım, herkes görecektir. Şimdiye kadar muharrirlik iddiasında bulunmadım. Bu yola girmek niyetinde değilim. Bu dergide olduğu gibi, herhangi bir mecmuanın tahrir heyetine dâhil olacağım da bahis konusu değildir.

Celal Bayar bize yukarıda da söylediğim gibi yazı değil, ancak mülaakat vereceğini söylemişti. Fakat Görüşler Dergisi'yle hiçbir alakası olmadığını söylemesini nasıl tefsir edebiliriz? Derginin çıkarılmasını, hattâ sermayesini kendilerinin vermeğe hazır olduklarını söyleyen Celal Bayar ve Tevfik Rüştü değil miydi? Bunu, hafızasının zayıflığına yoramazdım. Daha iki gün evvel Ankara'da Adnan Menderes'in evinde, hattâ trene kadar gelerek «Mutlaka, mutlaka yazı göndereceğiz» dediklerini nasıl inkar edebilirlerdi?

Bir hamlede tornistan yapıp sözlerinden dönmek ve herşeyi inkar etmek, politikayı bir kurnazlık, canbazlık sayan burjuva politikacıları için belki olağan bir şeydi. Fakat sık sık «Bu dava uğrunda başlarımızı koltuklarımızın altına aldık» diyen hürriyet kahramanlarına hiç de yaraşmıyordu.

Bütün muhalif kuvvetlerin birleşmesi, yeni bir partinin kurulması, Halk Partisi iktidarını korkutmuştu. Ankara'dan gelenlerden dinlediğimize göre Ankara'da bir korkutma, yıldırma havası esiyordu.

İSMET İNÖNÜ
Mesasta aynı yolda... —

bir mektupla yazıları istedim. Ve derginin kapağında Celal Bayar, Menderes, Köprülü ve Tevfik Rüştü'nün yazı heyetimiz arasında olduğunu ilan etmemize müsaadeleri olup olmadığını sordum. Tevfik Rüştü'den aldığım cevapta, derginin kapağında bunları ilan edebileceğimizi, yazıların da gönderileceğini bildiriyordu. Onların gönderdiği yazıların birinci nüshaya yettirilmesi artık mümkün değildi. Ben dergiye makinaya verdikten sonra Ankara'ya gitmeyi, bu yazı işini güvenlik altına almayı düşündüm. Geleceğimi telefonla Tevfik Rüştü Aras'a bildirdim. 28 Kasım'da sabah treni ile hareket ettim. Tren üç saat gecikerek Ankara'ya vardı. Adnan Menderes'in evine gittik. Celal Bayar, Menderes, Köprülü, Aras misafir salonunda, yuvarlak bir masanın etrafında çalışıyorlardı. Masanın üstü evrakla doluydu. Zannedirim parti programı üzerinde çalışıyorlardı. Derginin ilk nüshasının ne şekilde hazırlandığı hakkında kendilerine bilgi verdim.

● Görüşler Dergisi'nin yayımlanmasından sonra CHP'nin şimşeklerini adanamlık üzerine çeken ve yaratılan terör dolayısıyla Bayar ve arkadaşları tarafından da yalnız bırakılan Sertel'ler için için artık Türkiye'de mücadele etmek imkânı kalmamıştır. CHP'nin kışkırtmasıyla Tan Gazetesi ve Matbaası yerli yerinde, Sertel'ler hapse atılmış, mahkeme mahkeme süründürülmüştür. Yaşama imkânlarının kalmaması üzerine Sertel'ler 1959'den sonra Türkiye'den ayrılmak zorunda kalmışlardır. Sabiha Sertel ölünceye kadar Azerbaycan'da kalmış ve anılarını orada kaleme almıştır. Yukarıdaki resimde Sabiha Sertel, Azerbaycan'daki bir toplantıda görülmektedir. Sabiha Sertel'in Tan olayları ve sonrası ile ilgili anıları, ayrıca bugüne kadar bazı bölümleri yayınlanan anıların tamamı bu hafta ANT YAYINLARI tarafından çıkarılan ROMAN GİBİ adlı kitabında yer almaktadır.

SÜMERBANK İHTİLAFININ PERDE ARKASI

Emek TAŞKIRAN

Türkiye son günlerde yeni bir grev dalgasıyla sarsılıyor. Tekstil sanayi dâhilindeki en büyük kuruluş olan Sümerbank ile bu devlet kurumunun 24 il ve ilçedeki fabrikalarında çalışan 30.789 işçisini temsil eden TEKSİF Sendikası toplu pazarlıkta anlaşamamışlar ve 275 sayılı kanuna göre karşılıklı «greve» ve «lokavta» silahına başvurmuşlardır.

Sümerbank, 1930'larda ilk beş yıllık ekonomik planımıza göre kurulmuş bir devlet müessesesidir.

Atatürk'ün direktifleri üzerine ilk olarak 20 Mayıs 1934'te Kayseri Bez ve İplik Fabrikası'nın temeli atılmıştır. 16 Eylül 1935'te Kayseri Bez Fabrikası işletmeye açılırken, Ankara'da Karaoğlu çarşısının karşısındaki Taşhan'ın yerinde yükselen dev binada da SÜMERBANK faaliyete geçmiştir.

Sümerbank'ın bugün ayrıca Adana'da bez ve çirçir fabrika-

ları, Antalya, Bakırköy, Bursa, Bünyan, Denizli, Diyarbakır, Ereğli, Erzincan, Eskişehir, Hekimözü, Isparta, İzmir, Kayseri, Karaman, Manisa, Malatya, Maraş, Nazilli, Nevşehir, Adıyaman, Taşköprü ve Değirmentepe'de tesisleri vardır. Bu tesisler özellikle pamuklu ve yünli menşucatta Türkiye'nin ihtiyacının yarısına yakın kısmını karşılamakta, lüks mallar dışında piyasada nazım rol oynamaktadır. Böylece başlıca giyim eşyasının halka ucuz fiyatla intikalini sağlamaktadır.

Bir devlet kurumu olan Sümerbank'ın bir başka görevi de, devletin «herkese daha iyi çalışma şartları, ekonomik refah ve sosyal güvenlik temin etme» amacıyla uyguladığı sosyal siyasetin başlıca araçlarından biridir. Yani Sümerbank, bu konularda özel teşebbüse örnek olmak durumundadır.

Ne var ki bu kadar büyük sorumluluklar yüklenmiş bul-

nan Sümerbank, son iş anlaşmazlığındaki tutumuyla emeğin hakkını inkâr ederek işçiye ve piyasayı düzenleyici rolünü ihmal ederek halka ihanet durumuna düşürülmüştür.

Kim ne derse desin, işçiler grev yoluyla direnmekte haklıdır. Çünkü Sümerbank, Tekstil İşverenleri Sendikası ile TEKSİF Sendikası arasında imzalanan toplu sözleşmedeki ücret baremini dahi kabul etmemekte, işçiye özel sektöre nazaran daha düşük ücret vermekte direnmektedir.

LOKAVT REZALETİ

Sümerbank'ın ücret zammına yanaşmamakta gösterdiği gerekçe, iki yıl önce mamullerinin fiyatlarında yapmış olduğu indirim dolayısıyla ücret zam-

mını karşılayacak mali takatinin kalmamış olmasıdır. Ancak bilinmektedir ki, bu fiyat indirimi hem satılmayan bir kısım mamullerin sürümünü sağlamak, hem de siyasi yatırımda bulunmak amacıyla yapılmıştır. Bunun vebalini işçilerin artına yüklemeye kimsenin hakkı yoktur.

Hele Türkiye'de «lokavt» silahının işçiye karşı ilk defa Sümerbank tarafından kullanılmaya kalkışılmış olması anlaşılır gibi değildir. Bilindiği gibi lokavt, işçilerin daha iyi iş şartları ve insanca yaşama olanaklarına kavuşturucu bir ücret elde etme isteklerine karşılık, işverenin kendi şartlarını, yani daha kötü iş şartları yada daha düşük ücret verme ve sosyal güvenlik hakkı tamama istegini yada mevcut durumu

sürdürmek düşüncesini kabul ettirmek için işçilere iş vermemesi demektir. Şuhalde Sümerbank yöneticilerinin aldığı lokavt kararı, anayasa ile tesbit edilen devletin sosyal politikasını uygulayıcı bir kurum olması dolayısıyla, devletin sosyal politikasına da aykırı düşmektedir.

Öte yandan, Sümerbank'ın «lokavt» kararı, anayasa açısından daha da korkunç bir görünüme arz etmektedir. İlkia, «lokavt» anayasamızda yer almayan ve anayasamızın özüyle de, sözleriyle de çatışan bir eylemdir. 1963 yılında, CHP Lideri İnönü'nün başbakanlık ettiği kabineyi yine CHP'li çalışan bakanı Bülent Ecevit tarafından 275 sayılı kanuna bir hakmuş gibi sokulmuş ve Türk-İşçilerin de sınıflarına ihanetleri neticesinde, sosyalistlerin muhalefeti-ne rağmen, kanunî nitelik kazanmıştır. Aynı politikacılar, yani İnönü ve Ecevit bugün görülmemiş bir ikiyüzlülükle kendilerinin kanuna soktukları lokavtın uygulamasının karşısına geçip bunun felaket getireceğinden söz edebilmektedirler!

Bugün lokavt kararı alan Sümerbank adli devlet kurumunun yöneticileri, anayasamızın «Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler. Devlet çalışanların, yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yarayan bir yaşayış seviyesi sağlanmalarına elverişli adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır» hükümlerine de açıkça karşı çıkmaktadırlar.

KIRLI OYUNLAR!

Sümerbank yöneticileri, ilerici güçleri karşıya almamak için de kolaya kaçmakla ve cildarecilerden çok kendilerinin olan Sümerbank fabrikalarında çalışan arkadaşlarımızın kışın ortasında müşkül durumda kalmaları arzu edilmediği için elbette lokavt kararının tatbikatında, sendikamız grev tatbikatında olduğu gibi acele ve hissi hareket edilmeyecek, hadiselerin seyri takip ve her an anlaşma ümidi muhafaza edilerek, sabır ile hareket edilecektir» demektedirler. Nasıl işçilerin oluyor fabrikalar? Yönetiminde söz ve karar sahibi mi? Fabrikalarda işçi komiteleri mi var, demokratik yoldan yönetim ve denetime katılan işçiler mi var? Sümerbank gerçekten mali sıkıntı içinde ise, işçilerin

Savcı Şiar Yalçın'ın Çağrısı...

Cumhuriyetin yürekli savcısı Şiar Yalçın, savcılar iktidar partisinin ve egemen sınıfların adamı gibi kullanmak isteyen Adalet Bakanlığı'na yeni baskılarıyla karşı karşıya bulunmaktadır.

Şiar Yalçın, aşağıdaki çağrısı ile, bu son baskıların mahiyetini açıklayarak bütün Atatürkçü, devrimci ve toplumsal güçleri ortak direnmeye çağır-maktadır:

1. Meslekte geçirdiğim üç terfi devresi içinde iki defa mümtaz ve bir defa da tercihan terfi etmek suretile mesleki iyakat ve ehliyetimi yeterli kadar ispat etmiş olmama rağmen;

2. Üç yabancı dili iyi bilmeme ve Paris Hukuk Fakültesinde Devlet doktorası imtihanlarından geçmiş olmama rağmen;

3. Sekiz ay önce, o zamana kadar gazetelerde yazdığım yazılar, ve hak-kında komünizm propagandası yapmak suçundan dava açıldığı bahane edilerek, Bakanlığın isteği ve Yüksek Savcılar Kurulunun kararı ile işten el çektilirilmem üzerine Danıştayda açtığım iptal davasının sonucuna kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş olmama rağmen;

4. «Akşam» gazetesinde çıkan T. C. K. nun 141 ve 142. maddeleri ile ilgili yazımda güya komünizm propagandası yaptığım iddiası ile aşikâr surette haksız olarak (zira yetkili İstanbul Basın Savcılığı bu yazımdan dolayı hiç bir tahkikata tevessül etmemiş ve gazetesinin yazı işleri müdürü hakkında dava açmamıştır) ve üstelik Basın Kanununda yazılı üç aylık sukutu hak müddeti geçtikten sonra yine Bakanlığın emriyle Elmalı Cumhuriyet Savcılığı tarafından aleyhimde açılan kanun davasının düşürülmesine Elmalı Ağır Ceza Mahkemesince 5.11.1968 günü karar verilmiş olmama rağmen;

5. Şimdiye kadar hemen her yazım için bir tane olmak üzere hakımda bir düzineye yakın «tahkik izni» verilmiş ve aradan bunca zaman geçmiş olduğu halde, yetkili merciden tek bir di-

siplin cezası alınmış olmama göre, muahazeyi gerektirir ve iddia edildiği gibi «savcılık geref ve onurunu, memuriyet nüfuz ve itibarını sarımsı» hiç bir harekette bulunmadığım gün gibi aşikâr olmasına rağmen;

6. Nihayet, Cumhuriyet savcılarının geniş anlamda siyasi sayılabilecek konularda nesriyatta bulunamayacaklarına dair hiç bir engelleyici kanun hükmü bulunmamasına, bilakis Anayasamız tanıdığı fikir ve yayın özgürlüğünün istisnasız herkese şamil bulunmasına, memurların siyasetle uğraşamayacakları kuralının münhasıran memurların siyasi partilerle organik bir işbirliği içinde iktidar savaşına yönelmekten memnuniyetlerini ifade etmesine ve bunun dışında bir anlam taşımadığı en yetkili hukuk otoritelerinin reyleri ile tesbit edilmiş bulunmasına ve nitekim bütün uygar ve demokratik ülkelerde de tatbikatın bu yolda takarrür ve teessüs etmiş olmasına rağmen;

CEZA İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MELİH EZGÜ'NÜN İMZASINI TAŞIYAN VE ADALET BAKANI HASAN DİNÇER'İN TASDİK VE TASVİBİNE İKTİRAR ETMİŞ OLAN 24.12.1968 TARİHLİ UTANÇ BELGESİNDE HAKİMLER KANUNUNUN 92. MADDESİNİN SON FIKRASI GEREĞİNCE MESLEKTEN ÇIKARILMAM İSTENİLMEKTE VE SÖZDE TAHKİKAT EVRAKINI İHTİVA EDEN BİR SÜRÜ DOSYA BU MAKSATLA YÜKSEK SAVCILAR KURULU BAŞKANLIĞINA TEVDİ EDİLMİŞ BULUNMAKTADIR.

Gerçi henüz meslekten çıkarılıp çıkarılmayacağım belli değildir. Başka-nın dışındaki oniki üyesinin dördünü Bakanlık temsilcilerinin teşkil ettiği Yüksek Savcılar Kurulu meslekten çıkarılmama karar verse bile, Danıştay bu yüzde yüz haksız ve kanuna aykırı işlemi iptal edeceği hemen hemen muhakkaktır. Fakat önemli olan benim meslekte kalıp kalmamamı seğildir. Gerçi cesaret ve feragatleri inanç ve iyi niyetlerinin seviyesinde olmayan bazı

meslektaşlarım üzerindeki tesiri bakım-dan meslekten ihracım bütüncül önem-siz sayılmazsa da, asıl önemli olan ve bu itibarla şimdiden ve tasavvur kuv-veden fiile çıkmaya dahi, mücadele edilmesi gereken, Adalet Bakanlığı temsilcilerinin zihniyet ve davranışlarıdır.

Ben şahsen sonuna kadar mücade-leye devam ederek ve hiç bir tâviz vermeyerek, demokratik olduğu hergün kürsülerden ve meydanlardan avaz a-vaz tekrar edilen bir ülkede Cumhuri-yet savcılarının egemen sınıfların uşa-ğı olmadıklarını, her konudaki fikir-lerini serbestçe açıklayabileceklerini göstermeğe kararlıyım.

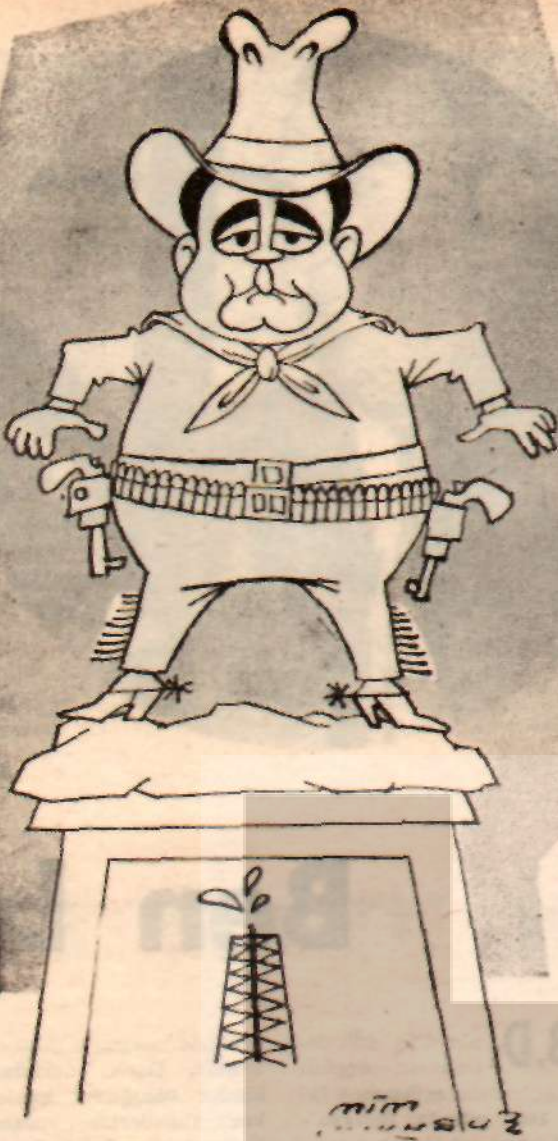
Ancak bu mücadelemim daha etki-li, daha güçlü ve de daha başarılı ola-bilmesi için, ve aynı zamanda egemen sınıfların ve onların siyasal temsilcile-rinin benim şahsımda çıkarılmaya aykırı fikirleri susturmak, emellerine âlet olmayan devlet memurlarını sindirmek ve kurulu düzene karşı çıkmak bastret ve cesaretini gösteren Atatürkçü, top-lumcu ve devrimci bütün zinde kuvvet-lere meydan okumak istediklerine inan-dığım için:

BÜTÜN BU ZİNDE KUVVETLE-
Rİ, EMEKÇİLERİ, ÖĞRENCİLERİ,
ÖĞRETMENLERİ, BÜTÜN NAMUS-
LU AYDIN, YAZAR VE DÜŞÜNÜ-
RLERİ, İKTİDARLARI DAHİLİNDE
BULUNAN HER TÜRLÜ VASITA-
LARLA BENİ DESTEKLEMİGE, E-
MEKTEN VE HALKTAN YANA Fİ-
KİR, TUTUM VE DAVRANIŞLARIM
YÜZÜNDEN UĞRADIĞIM KAHIR-
LARA, HAKSIZLIĞA VE BASKILA-
RA KARŞI SESLERİNİ YÜKSELT-
MEGE DAVET EDİYORUM.

MUTLU VE AYDINLIK YARIN-
LAR MUTLUKA BİZİM OLACAKTIR.
KAHROLSUN EMPERYALİZM!
KAHROLSUN SOYGUN VE SÖ-
MÜRÜ DÜZENİ!

KAHROLSUN İNSANIN İNSANA
KULLUGU!

YAŞASIN BAĞIMSIZ, EGEMEN,
DEMOKRATİK, LAİK VE DEVRİM-
Cİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ!

SANAYİ ABİDESİ

yönetim ve denetime katılarak bunları tesbit etmeleri, kurumu çıkmazdan kurtarmak için bilinçli ve gevrekli çabaları, üretimi artırma yeni buluşlarla katkıda bulunmaları mı sağlanmıştır?

Öte yandan, mali kriz içinde bulunan Sümerbank'ın, ağız sanayinde kullanılacak bir kimyevi madde imali için yabancı sermayenin kuracağı bir fabrikaya ortak olmayı savsaklamadığı, Atatürk'ün eserinin, Türk emekçisinin emek gücünün ve ülkemizin kıt kaynaklarının yabancılarca sömürülmesine aracı olduğu da pekâlâ bilinmektedir.

İşçilerin emek kavgasındaki grev eylemine zıssı hareketi, emek güçlerinin gerçek karşılığını istemelerine «cep harçlığı», anayasada yer almayan ve çalışanları sefaletle iten lokavta «greve karşı dengesi» ve stokların tükeneceği gerekçesiyle lokavta «kârî iş» diye bakan zihniyet kamuoyunda peşinen mahkûm olmuştur.

Sümerbank'ın bu son lokavt oyununda söz konusu olan sadece işçi düşmanlığı da değildir. Başka türlü hesaplar da yavaş yavaş su yüzüne çıkmaktadır. Bunları Cumhuriyet Gazetesi açıklamıştır. Birincisi, işçiye gözdağı vermiş olmak, toplu sözleşme müzakerelerinde, uzlaştırmada eşit silahlı bulunmak; ikincisi ve asıl önemlisi, seçim arifesinde ihtilafı kamuoyu önünde büyütüp haklılık kazanmak, uzlaştırmadan sonra bu haklılığa dayanarak yeni fiyat artışlarına gidebilmek; üçüncüsü ise, toplu sözleşme kanununun işçi aleyhine değişmesine yeni gerekçe hazırlamak.

Ve en önemlisi de, devlet kurumlarının kamuoyunda devanlı

zarar eden ve işçinin hakkını dahi vermeyen kurumlar durumuna düşürerek özel sektör lehine bir hava yaratmak. Tabii, emekçi halkın bizzat yönetim ve denetimini elinde bulundurmadığı devlet kuruluşlarının özel sektörde bir kadronun elinde böyle bir âkibete sürüklenmesine asla şaşmamak lazımdır.

TEKSİFİN DURUMU

İşçiler Sümerbank'a karşı direnişlerinde ve isteklerinde sonuna kadar haklıdır, ama işçileri temsil etmek iddiasında olan TEKSİF'in, daha doğrusu TEKSİF yöneticilerinin bu ihtilaftaki hesapları nedir?

Türkiye Tekstil, Örne ve Giyim Sanayii İşçileri Sendikası ülkemizde, birçok üyeye sahip sendikalarımızdan biridir. Federatif sistemden millî tip sendikalaşmaya başarılı bir geçiş yapmıştır. Ancak, DİSK dışında Türk sendikacılık hareketinin genel yapısı olan bir doktrinden ve sınıf bilincinden yoksun yöneticilerin elinde, pragmatik (faydacı) bir görüşle, eylemsizliğe, yavaş yavaş tıkanıklığa sürüklenmiştir. Toplu sözleşme düzenine girilmesiyle; sendikacılık işçi için yalnızca ücret zammı sağlayan bir mekanizma; yöneticiler için ise, temel yapıda Amerikalı akıl hocalarının öncülüğüyle nüfuzlu ve bol maaşlı bir meslek haline almıştır. (Özellikle bu konu sendikalaşmada genel ve yaygın bir hastalıktır). Bu noktada çıkar çatışmaları patlak vermiş ve istenilene ulaşılamamak, ekonomik baskı altında olan tabandaki işçinin huzursuzluğunu artırmıştır.

Teksifteli liderler seviyesinde patlak veren çıkar çatışmaları sendikayı işlemez duruma düşürmüştü, tabanda işçi daha da huzursuzlaşmıştır. Halen karşı-

lıklı suçlamalar ve davalar sürüp gitmektedir.

Buna göre sendika yöneticilerinin gurur altında bu bölünmeyi önlemek için mutlaka çok yüksek bir ücret zammı elde etmek gereği yerleşmiş bulunmaktadırlar. Sendika üyeleri, ekonomik sıkıntı içinde bulunmuş bulunmalarından ve emek güçlerinin gerçek değerini elde etme açısından, grevle direnmelerinde yüzdeyüz haklıdır. Ancak yöneticilerin kabusu da, vadedtiklerini işçiye veremezlerse, sendikada çözülme olacağı ve işçilerin devrimci sendikalar da yer alacağı gerçeğidir. Oysa, işçinin tüm sorunlarının gerçek çözümünün bir siyasî iktidar meselesi olduğu ve işçilerin demokratik yoldan devlet yönetimine ağırlıklarını koymadıkça elde edilenlerin geçici olduğu gerçeği inatla yine aynı yöneticiler tarafından işçiden saklan-

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

“Dört yanım puşt zulası,”

Y ukarıya alılgım mısra Ahmet Arif'tir. Küfrün mısra içinde güzelleşmesi has şairlere özgüdür. Ahmet Arif de çağımızın az bulunan has şairlerinden biridir. Tanıdığım günlerde liseyi bir yerlerde mi okumuş, Ankara'da mı bitirmişti ne... İyice bilmiyorum, çiçeği burnunda okumak, öğrenmek isteyen bir delismendi. Bizim bir derneğimiz vardı, o zamanlar: Türkiye Gençler Derneği. Oraya gelir, yaptığımız şiir konuşmalarını yürekten, içten, derinden dinlerdi. Söylemezdi, belli etmezdi, yeniden yeniye şiir yazıyordu belki de... İçten, candan, hayran bir derviş gibi dinlerdi usta saydıklarını...

Bir gün derneğimizi yıktılar, kitaplarını sokaklara saçtılar, içerde ellerimizde deynekler bekledik faşist sürülerini, başa çıkamayacağımızı anlayınca, öfkeli, kinli arka kapıdan bilmiş bir kılıç gibi ölümlümüzü sürüyerek ayrılmak zorunda kaldık. Yanımda Ahmet Arif de vardı. Yengin düşmüştük ama azimli idik. Utanmıştım ondan. Anladım:

«— Agabey buna yengin düşmek denmez. Mevzi değiştirdik.» diyerek, genç gönlünün hissu ile gönlümü aldı. Mevziden çekilmişti ama, gönlüde birleşmiş-tik. Sonradan böyle kavgaların buruk acağıgım «33 Kurşun» adlı şiirinde şöyle dile getirmiştik:

«Yığılık inkâr gelinmez»

«Tek'e tek döğüşte yenilmediler.»

«Bin yıllardan bu yan, bura uşağı»

Bunlar bizi tek'e tek hiç bir zaman yenemediler. Yenemediklerini bildikleri içindir ki, polis himayesinde dernek basmışlar, matbaa yıkmışlar, Üniversite taşlamışlar, rektör dövmüşlerdi. Yüreklirimizde öfkemiz kanlı, sıklıktan ellerimizi morartmış yumruklarımızla ayrılmıştık dernekten.

Sonra bizi mahpushaneye attılar. Karanlık odalarda, dört duvar arasında kaldık. Evden yatağını alıp getiren Ahmet Arif'ti. Görüşme günlerinde gelip arayan, sefertasıyla Denizeller Caddesi'nden Cebece Hapishanesine yemek taşıyan oydu. Düşmana karşı hucum, düşmanın dama attığı insanların arayıcısı, sorucusu, arka çıkıcısı olduğunu göstererek ahıyordu gençcekk yaşımda. Ben Ahmet'i böyle tanıdım.

Sonra askere gittim, o tutuklandı. Uzun yıllar birbirimizi görmedik, görmedik. Şiirleri tek tük dergilerde çıkıyordu. Elden ele dolayan şiirleri de vardı. Olaylar ve yıllar ikimizi ayırdı.

İçerden dışarı çıktığımda bir küskünlük ve kurgunluk dönemi geçirdi. Şairdi, duygu adamıydı, kendi deyişi ile:

«Ve ben şairim»

«Namus işçisiyim yani»

«Yürek işçisi.»

«Korkusuz, pazarlıksız, küll elenmemiş.»

Danın ağır basıncım, dostluğum fire verişini, insanın bazı ellerde körlenişini, biraz ihaneti, biraz bencilliği, biraz yozlaşmayı görmüştü ve küsmüştü. Kendine gelmesi için zamanın geçmesi gerekliydi. Acılar, yoksulluklar, kalşelikler küllenmeliydi. Pek az kimse ile konuşabiliyor, görüşebiliyor, insanı, güvensiz bakıyordu yöresine... Bu da geçti.

Bir gazetede iş buldu. Sevmiyordu ilk gazeteciliği, ama başka işlere oranla «garesiz sevecekti» bunu, sonunda sevdi ve kaldı. Şimdi iyiden iyiye mesleğinin eridir. Dost bildiklerinin dışında şiirin uzağına düşmüş görünürdü. Böylesini daha dinlendirici, daha serinletici buluyordu. Ama şiirle için için kavruğunu biliyor. Her yeni şiirini dost Otyam'la bana okurdu.

Bir süre de şiirleri gün ışığından uzakta kaldı.

«Hasretinden Prangalar Eskittim» adıyla şiirlerini Bilgi Kitabevi yayınladı. Bir ömür demek olan 80 sayfalık kitap nasıl bir ilgi görecektir, bilmiyorum. Ahmet'in şiirlerinin lezzetini tatmanın, onun meclislerinde sesinden bunları dinlemenin olanlar has bir şairle karşı karşıya bulunduklarını görecektir. Şiirin sıcak satonlarda öğütme olmadığın, yaşamla birlikte bir eylem olduğunu, yaşanılan neyse, şiirin içinde de onun bulunabileceğini öğreneceklerdir. Biz ve bizden biraz sonra gelenler öyle bir kuşayız ki, acılar arasından dönüp dolaşıp, bugün şiirli, türküllü, resimli bir daha kendimizi gösterebiliyoruz. Kim ilgi çekiyor, bir değer olarak belirliyorsa, bütün unutturmamak istemelerine rağmen, o günlerden akıp gelen selin bir parçasıdır. Coşkunluğu, tutkusu, içtenliği de bundandır.

Aldı Ahmet Arif:

«Gelgelelim»

«Beter bize kismetmiş.»

«Ölüm böyle altı okka koymaz adama.»

«Susmak ve bekleme müthiş»

«Genciz namı gibi.»

«Ve çatal yürek.»

«Barışa, bayrama nasret»

«Uykulara, derin, kaygısız, rahat.»

«Otuz iki dişimle gülmeye.»

«Doyasıya sevinmeye, yemeye.»

«Kaç yol ağlamaklı olumsuz geceleri.»

«Asıl bizim aramızda güzeldir hasret»

«Ve asıl biz biliriz kederi.»

Bilinen ve bilinmeyenler Ahmet Arif'in erkek ve gür sesiyle bir kez daha haykırışıdır. Şimdi bundan sonra da, bunlar bilimez ve görümez, anlaşılmaz denir ve köşelerde mırıldılar halinde şiir gevelenirse, suçlu doğru yolu gösterenler olmaya caktır.

altında hak alma savaşı yapan işçilere önderlik etmektedir. Sembolik lokavt tabutunu gömen tekstil emekçilerinin, «Sümerbank, Sanayi Bakan'ndan aldığı emri yerine getiriyor. Bütün bunlara sebep olan bakan ise bizimle yüz yüze gelmekten korkuyor ve sürekli kaçıyor.» diyen Senâtor Genel Sekreterlerinin bu siyasî iktidarın en büyük destekçisi olmakla ün sağladığı ve lokavta karşı çıkan sendikacıların «cart diye ağzını yırtacak» kişi olduğu unutulmamalıdır.

Öte yandan, Teksifteli emekçiler, «Burada Sanayi Bakanı ve onun gibi lokavt isteyen zihniyet yatıyor» diye çöplüğe atıkları tabutla, bağlı bulundukları sendika yöneticilerinin, üst kuruluşları Türk - İş'in zihniyetinin lanetlenen bir zihniyet olduğunu bir daha tescil etmişlerdir...

De Gaulle sonrası için Fransada kavga!

Hüseyin BAŞ

Gecirdiğimiz hafta Fransa'dan Pakistan'a, Çekoslovakya'ya, İberik'ten Ortadoğu'ya uzanan geniş bir alanda patlak veren olaylar bugün için olduğu gibi, yarınki uzantıları açısından da büyük önem taşımaktadır.

Fransa'da geçen Mayıs - Haziran öğrenci baskaldırmasıyla finyesi ateşlenen sosyal patlamaya sonunda selameti sola tavizde gören, daha doğrusu uyutma yoluna sapan General De Gaulle tarafından başbakanlıktan uzaklaştırılan büyük sermayenin dirayetli adamı Georges Pompidou'nun beklenmedik bir çıkışı ortaltığı karıştırmıştır. Ulu para babası Rothschild'in eski genel müdürü Pompidou, hatırlanacağı gibi, Mayıs - Haziran olaylarında «dirayetli» tutumuyla büyük sermayenin De Gaulle sonrası için başkan adaylığına hak kazanmıştı. Gerçekten de Pompidou, o buhranlı günlerde, belki de büyük sermayeye dayanan rejimin kurtarıcısı olarak, çok kimse için, General'in rakipsiz vellahtı idi. Ancak tanrı katında olup bitenler çoğunca fanilerin düşüncesi doğrultusunda seyretnemektedir. Nitekim De Gaulle, Mayıs - Haziran olaylarından sonra üniversiteye bir takım hakları tanır gibi görünen bir dizi reformları uygularken, Pompidou'yu da bir yana iterek, başbakanlığa büyük sermaye ile pek fazla ilgili dışı olmayan bir teknokratı, Couve de Murville'i getirmek zorunda kalmıştır.

Bu reformlar, gerek emekçi yığıllarının, gerekse de üniversite öğrencilerinin meşru hakları açısından son derece utanç ve küçük adımlardan ibaret olmasına rağmen, büyük sermayenin tepkisiyle karşılanmıştır. Bundan sonra büyük sermaye, Amerikan hegemonyası sevdalıları ile birlikte, sözümlere sola verilen tavizleri Generale pahalı ödemenin yollarını aramaya başlamıştır. Nitekim son Frank krizinde, Mayıs - Haziran olaylarından zaten yaralı çıkan ülke ekonomisine, büyük ölçüde spekülasyona girilerek, krizin ilk günlerinde Batı Almanya'ya ve İsviçre'ye önemli miktarlarda sermaye taşıyarak öldürücü darbeyi vurmaktan çekinmemiştir. Bugün Pompidou'nun, General'den sonra başkanlığa adaylığını koyacağını ilan etmesi sebepsiz değildir. Gerçi General eski bendesinin bu beklenmedik ve hırslı çıkışına, başkanlık görevini sonuna kadar deruhte edeceğini söyleyerek karşı çıkmıştır. Ama De Gaulle yaşlıdır. Ve doğanın kanunlarına uygun olarak bugün değilse bile yarın görevinden ayrılacaktır. Kavga bugün için değil, pek uzak olmayan yarın içindir... Ve güneş kral, hırslı mirasçılarının sabırsızlığına herhalde büyük sermayeye buncce yıldır ettiği hizmetini en nankör ve beencil şekliyle karşılamış bulmuştur.

Bununla beraber Fransa'da bütün u-mutlar, Mayıs - Haziran olaylarında ülkede büyük bir güç olduğunu dost düşmana ispat eden soğ'dadır. Ve Fransa'da sol, bugün gerçek ve sağlıklı bir sosyalist yolda ilerleyen sağlam örgütlerin ayakta köstek olmakta iktidarla yarışan «gauchiste» takımına rağmen, Mayıs - Haziran patlamasının getirdiği deneyin de ışığı altında, De Gaulle sonrası Fransa'nın tek ve meşru mirasçısıdır. Rochild'lerin genel müdürü Pompidou çayı görmeden pahalaları sıvamıştır. Ama yarının Fransa'sı halk cephesinin Fransa'sı olacaktır.

Öte yandan Pakistan, İspanya ve Portekiz'de patlak veren öğrenci ayaklanmaları da dünya kamuoyunun dikkatini bu bölgeye çekmiştir. Ayrıca Çekoslovakya'da bazı gençlerin, gerçekten acı bir protesto şekline başvurarak, Vietnam rahipleri gibi kendilerini yakmaya teşebbüs etmeleri, Çekoslovak sorununun çözümün-

de yeni güçlükler yaratma eğilimindedir.

Batı basınına büyük sermaye dümen-suyunda seyreden hatırı sayılır bir bölüğü, Pakistan'dan Japonya'ya, İberikten Çekoslovakya'ya patlak veren öğrenci gösterilerinin tümünü soyut bir özgürlük istemi doğrultusunda aynı çuvala koymak çabasındadır. Oysa bu gösterileri her ülkenin o günkü koşulları ve sorunları çerçevesinde yorumlamak gerekir. Sözgelimi Çekoslovakya'da patlak veren olaylar, İspanya ve Portekiz'de patlak veren öğrenci olaylarından temelde farklıdır. Öğrenciler İspanya ve Portekiz'de ülkeyi ruhban takımı, asker oligarşisi ve göbeği yabancı sermayeye bağlı komprador burjuvaziye dayanarak, uzun yıllardır en aşağılık biçimde sömüren bir dikta yönetimine karşı yaklaşmışlardır. İberik olayları bu niteliğiyle, Japonya'da Amerikalılarla işbirliği yaparak hem ülke emekçilerini hem de tüm uzakdoğu ülkelerini ekonomik ve politik baskı altında tutan bir yönetime karşı gençliğin giriştiği hareketlerle aynı paraleldedir.

Pakistan'da sosyalist bloka uygulanan ve belli ölçülerde de olsa tarafsız olan bir dış politikaya rağmen geri kalmış bir ülkeyi «Commonwealth» felsefesiyle kalkındırma çabaları semere vermiştir. Göz tırmalayan başarısızlık karşısında zaten uzun süredir patlamaya düzeyinde olan sosyal bunalm, kişisel yönetime kayan dikta ile örtbas edilmek istenince, bugün bizzat E-yüp Han yönetimini de tehdit eder hale gelmiştir.

Fransa'da patlak veren ve bugün Türkiye dahil dünyanın kapitalist yada kapitalizmle bağnırlı ülkelerinde yönetimleri tehdit eden öğrenci hareketlerinin temel niteliği kapitalist düzeninin reddidir. Ama bu belirgin nitelik, Fransa örneğinde olduğu gibi, «gauchiste», «mihilist», «anar-gist», «ütöpik», «troçkist», «serüvenci» ve «bilinçsiz» grupçukların varlığından yararlanılarak büyük sermaye basını tarafından gözlerden saklanmak istenmektedir. Bütün çaba gençlik hareketlerini, tipik Cohn Bendit'lerin, Geisman, Sauvageot ve Marcuse'lerin yaptığı gibi, doğrudan doğruya kapitalist düzene yönelen, dolayısıyla da emekçilerin bu yöndeki mücadeleleriyle temelde birleşmesine rağmen, çeşitli ve soyut spekülasyonlarla, emekçilerin savaşından, giderek sosyalist savastan ayırmaktır.

Çekoslovakya olayına, olayın yürek-ter acısı yanına hiçbir şekilde gözden çıkar-madan objektif bir biçimde bakmak namusunu gösterenler, bir takım gençlerin acı yanılgılarında, kapitalizmin çıkarları doğrultusunda spekülasyon olanakları göz-leyen fırsatçıların köpeksi çabalarına ne bahasına olursa olsun göğüs gereceklerdir. Vietnam'da rahipler, Amerikan emperyalizminin kuklası ve işbirlikçisi yönetimi reddetmek için canlarını vermişlerdir. Vietnam'da, ortadoğuda, Güney Amerika'da napalmlele cayır cayır yakılan insanlar Amerikan emperyalizminin kurbanlarıdır. Bugün Çekoslovakya'da kendisini yakan Palach da Amerikan emperyalizminin kurbanıdır. Batının kapitalist, kölelik düzeninin yalanının, spekülasyonunun, sap-tırmalarının, propagandasının kurbanıdır Palach. Sosyalist dünya, emperyalizmin bütün kısırdımalarına rağmen sorunlarını mutlaka kendi içinde çözecektir. Palach'ın ışığı, sosyalizme bağlılıklarından, inan-clarından zerrece şüphe etmediğimiz Çek gençlerine bu keşmekeşin karanlığında ka-pitalizmin Çekoslovak sorununu bahane e-derek bizzat Çekoslovakya'ya ve dünya-daki bütün sosyalist gelişmelere karşı kur-duğu tuzakları göstermektedir.

CIA'nın adamı olarak Bolivya İşçileri Bakanlığı yapan Antonio Arguedas

Ben bir

A.B.D. nin CIA adlı istihbarat örgütü

ile olan bağlantımı açıklamak istiyorum. 1964 yılında, Bolivya'daki Milli Devrimci Hareket rejimi askeri bir darbe ile yıkıldıktan sonra, kurulan hükümete işçileri Bakan Yardımcısı olarak atanmışım. Görevime başladık-tan 60 gün sonra, Amerikan Hava Kuvvetleri albaylarından Edward Fox bürome gelerek, işçileri Bakanlığındaki görevim-den çekilmediğim takdirde, A.B.D. hükümetinin Bolivya'ya yapmakta olduğu iktisadi yardım-ları kesebileceğini ve Bolivya Hükümeti üzerinde giddetli bir baskı kurabileceğini bildir-di. Böyle bir duruma sebebiyet vermemek için görevimden istifa ettim. Bu olaydan 20 gün sonra, Albay Fox ile tekrar te-masa geçmiştik. Kendisi bana, Amerikan makamları nezdinde-ki durumunda düzelme imkân-larının bulunduğunu ve bu ko-nuda bir Amerikan diplomatı ile konuşma yapmam gerektiğini söyledi. Albay Fox beni, o gün-lerde Bolivya'da CIA ajanı o-larak görevli bulunan Bay Larry Sterfield ile tanıştırdı. Sterfield bana, bir komünist a-janı olup olmadığımı ve ba-kanlar kuruluna Komünist Par-tisi tarafından yerleştirilip yer-leştirilmediğimi hususlarının kesin olarak anlaşılabileceği için, Bolivya dışında başka bir ülkede sorguya çekilmemi tel-lif etmişti. Kısmen merak, kıs-men de elimde geçen bu fırsatı kaçırmamış olmak için Sterfi-el'din teklifini kabul ettim. Pe-ru'nun Lima şehrine gitmem için, zannederseniz 60 yada 90 dolar kadar bir para vermişler-di. Lima'ya Nicholas Lendiris adlı bir Amerikalının refakatinde gittim. Lendiris gizli bir CIA ajanı olarak Bolivya'da bulunmakta idi. Kendisi aynı zamanda Bolivya Emniyet Kuvvetleri'nin «danışmanı» o-larak da görevli bulunuyordu. Lima'ya vardığımızda bizleri i-ki Amerikalı karşıladı. Beni gayet iyi ağırlayarak, hemen aynı gün karşılıklı konuşmalar

sekinde sorguya çekmeğe baş-ladılar. Bana; arkadaşlarımla kimler olduğumu, kimlerle ya-kın ilişkilerim bulunduğunu, Bolivya Komünist Partisi ile herhangi bir bağlantım olup ol-madığımı, solcu liderlerden kim-leri tanıdığımı ve kendileri ile hangi tarihlerde ne gibi konuş-malar yaptığımı sordular.

İkinci gün, kendi özel haya-tımla ilgili konularda sorguya çekildim. Bütün arkadaşlarımla olan kişisel ilişkilerim ve benzeri konularda beni âdeta bir soru yağmuruna tuttular.

Üçüncü gün, elektronik cihaz-larla sorguya çekildim. Başma, ellerime ve göğüsümüne elektrod-lar yerleştirmişlerdi. Daha son-ra da bana çeşitli sorular sora-rak, bu elektrodlar sayesinde doğru söyleyip söylemediğimi a-raştırdılar. Örneğin; «Bugüne kadar hiçbir zaman Komünist Partisi'ne üye olmadığımı doğru mu?» şeklinde bir soru ile kar-şılaştım. Kendilerine gerçeği ol-duğu gibi söyledim; «Ben bir zamanlar Marksist bir kişi id-dim. Senyor Monje, Senyor Kol-le, Senyor Otero ve benzeri ki-şilerle bazı ilişkilerim olmuştu. Fakat hiçbir zaman Bolivya Komünist Partisi'ne üye olma-mıştım. Doğrusunu söylemek ge-rekirse, benim Marksistliğim yalnızca kağıt üzerinde kalan bir Marksistlikti. Üniversitede okuduğum yıllarda Parti'ye yar-dımlarda bulunduğum halde, hiçbir keresinde herhangi bir siyasi gruba katılmamıştım. Şu-rasını inkar edemem ki, geç-mişte Komünist Partisi'ne yar-dımlar... bulunmuşum.»

Soruşturmanın son gününde, yani dördüncü gün, bana bir şişe koka - kola ikram ettiler ve kendileri ile Lima'nın cadde-leri, kızları ve ancak sanımı arkadaş grupları arasında ko-nuşulabilen cinsten hafif konu-lar üzerine çene çaldık. Ne var ki, birdenbire beni bir uyku bastırmıştı. Âdeta gözlerimi a-çamaz olmuşum. Orada uyuya

FIDEL'E ŞARKI

1968 yılının temmuz ayında Ernesto Che Guevara'nın Gerilla Günlüğü'nü Küba'ya Bolivya İçişleri Bakanı Antonio Arguedas'ın kaçırdığı açıklanmıştı. Bundan sonra yurt dışına kaçan Arguedas daha sonra yine ülkesine dönmüş ve burada yaptığı bir basın toplantısında kendisinin bir CIA ajanı olduğunu itiraf etmişti. Bu açıklamalardan sonra tutuklanan Arguedas, CIA ile ilişkilerini ayrıntılarıyla belirten bir deklarasyonu gizlice Ramparts Dergisi'ne ulaştırmıştı. CIA'nın devlet adamlarını nasıl satın aldığını nasıl kirliliği çevirdiğini ortaya koyan bu açıklamaları, CIA ajanı Komer'in büyükelçi olarak Türkiye'de bulunduğu şu sıralarda Türk okurlarına duyurmayı bir görev sayıyoruz.

CIA ajanı idim !

kalmışım. Uyandığım zaman saat akşamın 7'si olmuş ve soruşturma sona ermişti. Konuşulanlar ve kendi söylediklerim hakkında hiçbir şey hatırlamıyordum. Zannedersen bana koka-kola içersinde uyuşturucu bir ilaç vermişler ve o ilacın etkisi altında iken benimle konuşmuşlardı.

Lendiris daha sonra bana, soruşturma esnasında söylediğim herşeyin doğru ve noksansız olduğuna CIA'nın kanaat getirdiğini söyledi. Daha sonra, CIA yetkilileri tarafından bana, yakında İçişleri Bakanı olarak atanacağım söylendi. Aynı zamanda; «Tamam arkadaş artık seni göz hapsinde bulundurmayacağız. Bundan böyle sen de bu örgütün bir ajanı oldun...» dediler.

Bolivya Cumhurbaşkanı benim CIA ile olan bağlantım konusunda hiçbir bilgisiz yoktu.

Daha sonra Amerika Hükümeti'nin davetlisi olarak Washington'a gittim. Yolculuktan önce bana 6500 dolar gönderilmişti. Washington'da Hotel Plaza'ya misafir edilmiş, fakat orada bulunduğum süre içerisinde hiçbir yeni soruşturma ile karşı karşıya gelmemiştim. Bana çok iyi davranmışlardı. Washington'da, bana bütün Latin Amerika ülkeleri hakkında özeller halinde bilgiler veren bir Amerikan diplomatı ile tanıştım. Daha sonra da, Küba ile ilgili konularda uzman olan bir diplomat ile görüşmelerde bulundum. Bu kişi bana, Küba ihtilali esnasında ortaya çıkan bütün güçlükleri ve yapılan hataları anlattığı gibi, ayrıca Küba'daki ihtilal yönetimi aleyhine girişilen bütün beynelmîl entrika ve planları birbir açıkladı.

Bolivya'ya döndüğümde İçişleri Bakanı olarak atanmışım. Bakan olduktan sonra, hemen her konuda benimle işbirliği yapmayı vaadeden Amerikalılarla konuşmaya başladım. Amerikalılar bana 300 bin dolara çıkacak modern bir cezaevinin inşaa edilmesi için yardımda bulunacaklarını vaademişlerdi.

Fakat bu yardım asla gelmedi.

Amerikalılarla aramda bu tip uyumsuzluklar devam edip durdu. Fakat bir ara ortaya bambaşka şekilde bir anlaşmazlık çıktı. Bolivya Madencilik Şirketi adı bir Bolivya firması, Lipez Madencilik Şirketi adı bir Amerikan firması aleyhinde bir tazminat davası açmıştı. Bu davanın Lipez Madencilik Şirketi lehine sonuçlandırılması için Adalet Bakanlığı yetkililerine etkide bulunmam hususunda CIA bana baskıda bulunmaya başlamıştı. Ne var ki, hükümet yetkilileri tarafından bana, bu konuda dürüst ve tarafsız kalmamız gerektiği bildirildi. Artık hiçbir şey yapamazdım. Bu yüzden yetkililere, mümkün olduğu kadar dürüst hareket etmelerini ve Lipez Şirketi lehinde sonuç verebilecek hiçbir hata yapmamalarını, gayet böyle birşey yapacak olurlarsa, Temyiz Mahkemesi'ne baş vurarak kendilerini yalan söylemekle itham edebileceğimi bildirdim. Böylece bu dava da kanun hükümlerine uygun bir şekilde görüldükçe sonuca bağlandı. Bu olay Amerikalıların adeta çileden çıkartmıştı. Benim yavaş yavaş kendilerinin kontrolünden sıyrılmağa başladığım fikrine kapılmışlardı.

13 Haziran benim yaş günüm. CIA'nın Bolivya'daki başkanı Mr. Thomas beni telefonla arayarak, yaş günümü kutlamak için kendi evine çağırdı. Bu olaya son derece kırılmışım. Her şeyden önce bir hükümet mensubu idim. Niçin CIA başkanı benim evine, yani taa onun ayağına kadar gidecektim? Yapılan bu küstahça müameleden dolayı adeta kendisinden tiksiniş ve davete gitmemiştim. 14 Haziran günü, La Paz'da AID Kurulu'nun başında bulunan Mr. Hugh Murray bana gelerek, evine gitmediğimden dolayı Thomas'ın bana müthiş bir şekilde içerlediğini söyledi. Ayrıca, benim oraya yaş günümün kutlanması için çağrılmadığımı, aslında, Amerikan makamlarından benim için bir mesaj geldi-

ğini ve Thomas'ın bana bu mesajı iletceğini sözlerine ekledi.

Amerikalılarla olan ilişkilerimin kötüye yönelmesini istemediğim için, CIA başkanı ile Calle de Obrajes'de 7 numaralı binada buluşmak üzere randevu yaptık. Kendisi bana; «Nasılın Antonio? Görüştüğümüze çok memnun oldum. Senin için bir mesaj var» diyerek kapalı bir kutu uzattı. Kutuyu kendisinden aldım. Bir müddet kendisi ile çene çaldık, kahve içtik ve sonra da ofisine döndüm. Bakanlığa döndüğümde iyice meraklanmış ve derhal kutuyu açmışım. Kutuda iki ayrı paket vardı. Paketlerden birini açtım. İçerisinde bir tabanca, boş bir garjör ve tabanca takmak için de bir kayış çıktı. Derhal öteki paketi de açtım. Ondan da, ayrı ayrı Fidel Castro'nun, Ernesto Che Guevara'nın ve bir gerilla savaşçısından cephaneye almakta olan Raul Castro'nun fotoğrafları çıkmıştı. O anda, bana şantaj yapmaya uğraştıklarını düşündüm. Şayet kendilerinin isteklerini kayıtsız şartsız yerine getirmeyecek olursam, bir Castro'cu olarak alemen itham edilecektim.

Çalışma masamın çekmecelerinden birinde Che Guevara'nın günlüğünün fotokopileri bulunmakta idi. Kısaca anlatmak gerekirse, adeta kendimi kaybetmişim. Derhal bir yazı kağıdı alarak Castro'ya bir mektup yazıp negatiflerle birlikte bir zarfa koydum ve Havana'ya gönderdim. Artık şansım tersine dönmüştü ve o an için yapabileceğim başka bir şey yoktu. Castro'ya kendimin bir CIA ajanı olduğumdan bahsetmemiştim. Kendisine, Küba ihtilal yönetiminin bir dostu olduğumu, Binbaşı Guevara'nın günlüğünü ilişikte gönderdiğimi, arzuladığı zaman günlüğü yayınlayabileceklerini ve bunun için de kendilerinden hiçbir maddi karşılık beklemediğimi bildirdim. Olay bundan ibarettir.

Antonio Arguedas
Bolivya eski İçişleri Bakanı

Gidelim dostum,
şafağın coşkun habercisi,
gizli yollardan geçip
kurtaralım sevdiğin yeşil ülkeyi.

Gidelim dostum
öcünü almak için haksızlıkların,
asi yıldızlar parlamış alnımızda,
yenemezsek ölürüz, ne çıkar?

İlk silah sesiyle uyanacak topraklar
uykusundan olmuş gencecik bir kız gibi,
yanında olacağız senin, biz sessiz savaşçılar,
yanında olacağız.

Sesin dört rüzgara duyurduğunda
toprak reformunu, adaleti, ekmeği, özgürlüğü,
yansıtmak için bütün sözlerini senin
yanında olacağız.

O zalimi ezip geçtiğimiz zaman
gün batımında,
son savaşa hazırlanacağız dostum,
yanında olacağız.

Kalbinden vurduğumuzda o yabancı hayvanı,
kurtuluş savaşında,
yüce yüreklerimizle dostum,
yanında olacağız.

Korkma, ürktüremezler bizi.
Onların silahları paradır, madalyadır.
Bir tüfek ver bize, kurşun var, bir taş parçası ver,
başka bir şey istemez.

Ama mavzerlerle biçilecek olursak
Amerikan tarihine yaptığımız bu yolculukta
Kübahların gözyaşlarından dokunmuş
bir örtü örtünler biz gerillaların,
biz savaşçıların kemiklerine.
Başka bir şey istemez.

CHE GUEVARA

Türkçesi: Ülkü TAMER

«Viva Che» ve «Our Word (Guerilla Poems from Latin America)» adlı kitaplardan alınmıştır.

Tiyatro yangınının ardındaki tahrikler

Osman S. AROLAT

A.P. İktidarı uzun bir süredir çift yönlü bir oyunu sahnelemektedir. Bu oyunun iyi yüzü olarak ortaya çıkan Süleyman Bey, nutuklarında hep «huzur»dan söz etmekte. Oyunun kötü yüzünün yöneticileri ise huzuru kaçırmak ne kadar kolay, saldırı varsa düzenlemektedir.

Süleyman Bey grevlerin hak olduğundan söz etmektedir.

Süleyman Bey gençlerin biraz gizmeden dışarı çıkmakla beraber gösteriler yapmasının normal olduğunu açıklamaktadır.

A.P. İktidarının sözcükleri komando saldırılarına gaksak tutarken, emperyalizme karşı direnen gençlerin şiddetle cezalandırılmasından söz etmektedir.

Ve nihayet Halk Oyuncuları'nın «Devri Süleyman»ı oynamasını ticari gayeli bir olay olarak nitelendiren Süleyman Bey'in partisinin bir milletvekili, meclis kürsüsünden, daha önce saldırıya uğramış olan bu tiyatroya karşı yeni saldırıları kışkırtacak bir konuşma yapmaktadır.

Bu konuşmadan çok kısa bir süre sonra, iki gün geçmeden, tiyatro yanmaktadır. Yarın Süleyman Bey yine nutuklarında «Huzur»dan söz edecektir. Yine yeni milletvekilleri yada bakanlar yeni saldırılara yol gösterecek açıklamalar yapacaklardır.

Tabii bu böyle sürüp gidecektir. Yapılan saldırıların, doğan huzursuzlukların kaynağının A.P. İktidarı ve onun düşmanının eseri olduğu ortaya çıkmaktadır. Onun içindir ki saldırılara uğrayan Halk Oyuncuları Tiyatrosu'nun oyuncuları devrime, düzenin değişmesi gerekliliğine daha inanmış ve daha bilinçli olarak çalışmalarına hız vereceklerdir. Kendileriyle yaptığımız röportajda halk oyuncuları bu inançları şöyle açıklamışlardır:

● Halk Oyuncuları nasıl kuruldu?

— Kanımızca bir zorunluluk bu kuruluş. Yıllarca ister istemez bir kirli çarkın içine girip, sürekli bir suçluluk duygusu içinde çabalamak, halktan kopuk, sözlüme bir «Tiyatroculuk» sürdürmek zorunda olanların zorunlu bir birleşmesidir halk oyuncuları.

— Zaten o düzende en küçük bir baskıdan hemen saf dışı edilmekle sonuçlanıyordu. HO kurucularından bir kaç, uzun süreler tiyatrodan uzaklaşmak zorunda kalmışlardı.

— Ülkede halkçı, toplumsal düşüncenin hızlı bir geliştiği bir dönemde olduğu günlerde tiyatroya da bunun dışında kalmak düşünülemezdi, 1967 yılının son günlerinde üç kişi tarafından kurulan Halk Oyuncuları, öylesi-

ne organik bir kuruluştu ki, beş altı gün içinde, yedi kişilik bir ekip haline geldi. Bu sayı gerçekten gurur verici bir hızla arttı. Arttı, arttı. Bu artış sıradan, niceliksel bir artış olarak nitelenecek değildir. Halk Oyuncuları bugün 54 kişilik kadrosu ile kendi yağı ile kavrulabilecek düzeydedir. Bu çeşitli idari baskılarla karşılaşması mukadder olan bir topluluk —örgüt— için önemlidir. Dekorumuzun çizilmesinden gerçekleştirilmesine, oyunlarımızın yazılmasından, sahnelenmesine, oynanmasına kadar tiyatro alanında aklı gelebilecek her türlü çalışma alanı HO içinde yeterince uzmanlaşmış kişilerce düzenlenmekte ve yürütülmektedir.

— Kuruluşumuzdan altı ay sonra HO ülkemizde ilk defa olarak iki bölge halinde çalışabilecek güce gelmiştir. Kanımızca bu durum, HO'nun geldiği çizgiyi belirleyen en ilginç verilerden biridir.

— Son olarak bu konuda be-

lirtilmesi gereken nokta bizce HO'nun kişisel güçlerle değil prensiplerle belirlenen, ilkelerin üzerine yükselmiş bir örgüt olma yolunda olmasıdır. Örgüt sözünü basmak gerekir. Sıradan bir tiyatro topluluğu değiliz. Ve tüzüğümüz HO'yu «... çalışmalarını çağdaş toplumcu politikanın bir parçası olarak niteler» diye tanımlamaktadır. Bugün tiyatro yapıyoruz, yarın sinema yaparız, daha öteki gün balıkçılık... Kısaca toplumcu eylem ne gerektiriyorsa onu...

● Sanat tutumunuz nedir?

— Bu konuda tüzüğümüz çok açık ve kesin tanımlar getirmektedir. HO, araştırma, inceleme, uygulamalar yaparak ulusal türk sanatının kurulmasına ilişkin çalışmalar, bu çalışmalara dayanan uygulamalar yapmayı ve bunları en yaygın biçimde sergilemeyi temel ilke olarak belirtmiştir.

— Tüzükteki «Halkıyla olan organik bağını koparmamış bir sanatı gerçekleştirmek...»

cümlesi ve bunu izleyen «Halklar arası kültür alışverişine açık ve her türlü tutucu, donmuş kalıp ve görüşleri tümüyle reddeden bir sanat görüşünü paylaşır...» cümleleri tutumumuzun açık seçik belirtilerinden biridir kanımızca.

— En önemlisi ve sanırım en kestirmeden her şeyi açıklayan temel ilkimiz: HO. «... Sanatın işlevi yalnızca doğayı —dünyayı— açıklamak değil aynı zamanda onu değiştirmektir de...»

diye tanımlanan görüşün yanın-da yer alır ve çalışmalarını BİLİMSEL bir taban üzerinde sürdürür.

● Bu güne kadar HO'ya yöneltilmiş baskı ve saldırılar nelerdi. Nasıl oldu?

— HO kurulduğu günden beri —hamdolsun— baskıdan yoksun kalmadı. Ve bu baskılardır ki bizi doğru yolda olduğumuza inandırıyor, bizi biliyor, güçlendiriyor.

— Devri Süleyman'ı oynadığımız ilk gün başladı baskı. İstanbul Valiliği oyunu il sınırları içinde yasakladı. Ankara'ya gittik, gene yasaklandık? Ve gerçekten kanunsuz olarak yasaklandık. Suç işlenmemişti. Yani oyun oynanmamıştı. Ama gene de yasaklandık. Rüzgarımızdan mı ürküldüler ne?

— Sonra bu baskılar sürdü gitti. Bir anlamda alıştık bile. Turneye çıktık Ankara'dan sonra. Valiler, kaymakamlar engellemek, oynamamıza izin vermemek için çeşitli yollar denedi. Danıştay kararı ile karşı koyabildik. Daha da önemlisi halk bizi istedi. Turneden döndüğümüzde 42 oyunda 37.450 seyirci izlemişti Anadolu'da bizi. İzmir'e gitmek zamanı gelince kiraladığımız salonun sahibini alenen tehdit ederek salonu bize kiralamasını önlediler. Başka salonlar bulduk, yürekli dostların desteğini aldık. Oynadık. Organizasyon görevlisi arkadaşımıza, sokak kabadayısıyla tehdit ettiler, korkutmak istediler. HO kaçınmamasının görevine devam etti.

— İstanbul ve Ankara bölgeleri halinde bu sezon başında çalışmalarımıza başladığımız zaman sistemli bir tehdit ve yıldırma kampanyası başladı. Arşivimizdeki mektup tomarı bu konuda yeterli ve kesin belgelerdi. Hepsi de yandı. Olsun, geleceğe nasıl olsa...

— Sonra bir gece bindirilmiş kütalar halinde geldiler. Seyirci gibi girdiler ve oyunun sonuna doğru, oyundaki «... kırk beş yıl önce İzmir'de denize döküp, kırk beş yıl sonra Dolmabahçe'den buyur ettiğimiz altınçı fino» cümlesine «Yalan, dostlarımız istilacı değildir, sa-

DEVRI SÜLEYMAN'DAN KALAN!

— Halk Oyuncuları Tiyatrosunun yangından sonraki hali... —

ANT'nın Dördüncü Cildi Çıktı

Yılbaşından itibaren beşinci cildine bağlamış olan ANT'nın 79-104 sayıları kapsayan dördüncü cildi de, haftalık olayları kronolojik şekilde ve sosyalist açıdan değerlendiren tarihi bir belge olduğu gibi, seçkin yazar ve sanatçılarımızın kalemleri ve fırçalarıyla görüşlerini yansıttıkları değerli bir kültür hazinesidir. İlerideki yıllarda ANT ciltleri, sosyalist mücadele tarihi hakkında bilgi edinmek, geçmişin olaylarını ve sorunlarını en sağlam şekilde değerlendirmek için gerektiğinde başvurabileceğiniz en güvenilir kaynak olacaktır.

ANT ciltlerini temin edebilirsiniz

● Kütüphanelerinde ANT ciltlerini bulundurmak isteyen okurlarımız için dördüncü cilt ve cilt kapakları hazırlanmıştır. Cilt kapakları 15, dördüncü cilt 50 Lira, daha önceki ciltlerimizin fiyatı ise 75 Liradır. İstanbul'daki okurlarımız Hürriyet Gazetesi karşısındaki «Çağaloğlu — Erasmus Sokak, No. 10/12, Tan Apartmanı»ndaki idarehanemize bizzat gelerek isteklerini temin edebileceklerdir. Taşradaki okurlarımız ise, isteklerini, «ANT Dergisi — PK 934 — Sirkeci — İSTANBUL» adresine bildirmelidirler. Ciltler — cilt kapakları, talep sırasına göre, ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir. Ambalaj ve posta masrafını karşılamak üzere ödemeli ücretine her cilt kapağı için 3 Lira, her cilt için 5 Lira ilave edilecektir. Yalnız dördüncü cilde mahsus olmak üzere ellerinde 79 - 104. sayılar bulunan okurlarımız ANT idarehanesine gelerek 20 Lira fark verdikleri takdirde hazır 4. cilt alabilirler.

Yangına rağmen mücadeleyi sürdürecektir olan Halk Oyuncuları bir arada...

almış köpekler... Moskova'ya... diye naralar atarak saldırdılar. Kezzap gışeleri, sis bombaları, torna edilmiş sopalar... Kargı koymak isteyen bir kaç seyircimizi yaraladılar ve bütün dekorları tahrip ettiler. Sonra düzenli bir şekilde minübüslere binip gittiler. Teshis ettik bazı saldırganları. Olay anında Zeytinburnu'nda mevlut dinlediklerini isbat (!) ettiler. Sustuk. Biz mağaların cezalanmasından çıkar ummayacak kadar biliyorduk.

— Bir gecede onardık dekorlarımızı ve HO görevine devam etti. Durduramıyorlardı. Kesin bir hal çaresi aradıkları belli oluyordu. Ama neydi bu çare?

— Bir gün gazeteilerde ülkenin yasama organında, Büyük Millet meclisi kürsüsünde, halkı temsile görevli bir AP milletvekili, Osman Zeki Efeoglu, kürsüye çıktı. Halk Oyuncuları'nın Pekin'den para alarak kurulduğunu, komünist olduğunu, HO'nun Ho Şi Minh'in ilk harflerinden alındığını, söyledi. Demli olarak da kırmızı basılmış bir HO afişi gösterdi. Meclis kürsüsünden hiç çekinmeden del gaz bideni ile Halk Oyuncularının çalışmalarını sürdür-

düğü Aksaray Küçük Opera daha önceden de aynı metodlarla aldatılmış, yanıltılmış ve aslında yeri bizim yanımız olan kitleleri tahrik etti. Osman Zeki Efeoglu'nu karşınıza alıp her hangi bir cevap verme zorunluluğu duymuyoruz. Emperyalizmin sahneye koyduğu iğrenç oyunun figüranları ile uğraşarak vakit kaybetmek niyetinde değiliz. Düşmanımızı tanımıyoruz. Ve inanıyoruz ki, tüm devrimci güçlerin bu düğmana açtığı savaş eninde sonunda bir zaferdir. Ve bu zafer Osman Zeki Efeoglu'nun da kurtuluşudur.

— Evet Osman Zeki Efeoglu'nun ağzından gerekli uyarı yapıldı ve bir pazar gecesi (26 Ocak 1969) sabaha karşı iki a-Tiyatrosu kundaklandı. Bütün bina aynı anda tutuştu.

— Son bir sözümüz var. Yok olan yalnızca mallarımızdır. Halk Oyuncuları daha bir bilinçli, daha bir bilinmiş, daha bir inatçı görev başındadırlar. Görev devrim kadar soluk almaksızın sürecektir. Ve inanıyoruz ki, büyük bir ustanızın dediği gibi «Gelecek günler, geçmiş günlerden güzel olacaktır», eninde sonunda...

DEVİRCİ GENÇLERİN BİLDİRİSİ

29 ocak 1969 günü olay yerinde tiyatro yönetmenleriyle görüşen İ.T.Ü. Öğrenci Birliği, — İ. T. Ü. Teknik Okulu Talebe Birliği — İst. Yük. Teknik Okulu Talebe Birliği - Fikir Kulüpleri Federasyonu - Devrimci Öğrenci Birliği - İ.Ü. Eczacılık Fakültesi Talebe Cemiyeti - İ. Ü. Diğ Hekimliği Fak. Talebe Cemiyeti - İ.Ü. İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti - İ. Ü. Orman Fak. Talebe Cemiyeti - Robert Kolej Öğrenci Birliği temsilcileri konuyla ilgili olarak bir bildiri yayınlamışlardır. «Devri Süleyman» gerçek yüzüyle ortaya koyan «Halk Oyuncuları Topluluğu»nun devrimci çabalarını, bütün baskı ve tertiplere rağmen sürdürdükleri Aksaray Küçük Opera Tiyatrosu, nihayet, İzmir Milletvekili Osman Zeki Efeoglu'nun işaret fişeginden sonra yakıldı.

Bu kundaklama hareketi, aynı tiyatrodaki, seyircilerin de bulunduğu sırada, sopa ve asit gışeleriyle yapılan saldırıyı bütünleyen bir halka olmuştur. Bu tertipler unutulmamaktadır. Kendilerini satarak sürünge hayatı yaşayanların, devrimcilere karşı giriştikleri tertipler ve attıkları çamurlarla devrimci alevi külleme gayretleri boğunadır.

Halkımızı günden güne yoksulluk içinde bırakan Devri Süleyman, devrimci her çabayı tertiplerle yıldırarak sürdüceklerini umanlar unutulmasınlar:

Devrimci eylemlere karşı giriştikleri tertipler devrimci alevi kördükmektedir ve birgün mutlaka kendi başlarını yakacaktır.

Öğrenciler, konuyla ilgili olarak hazırladıkları pankartları yapan binaya asmışlardır.

Köy Enstitülerinin yetistirdiği seçkin savaşı Nebi DADALOĞLU'NUN şiir kitabı...

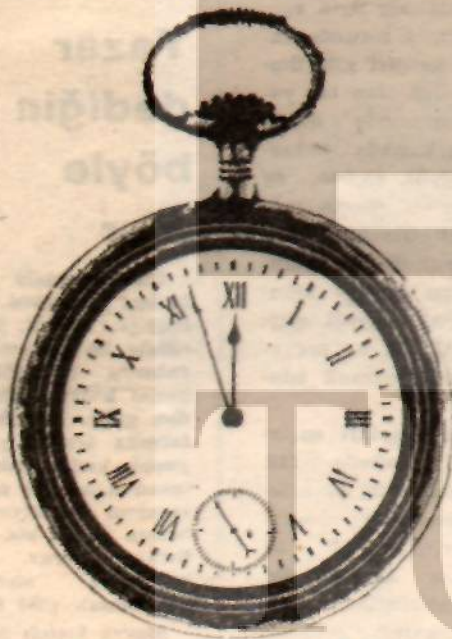
GARDAŞLARIM

Kırk gardaşlarımızın 3m sözüyle,

İkinci baskısı tükenmek üzeredir.

İşletme adresi
GARDAŞLARIM
P. K. 126

ANKARA
Fiatı : 2,5 Lira
Ant Der : 573

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ yurt içinde ve dışında EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLAN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Basın : 60135/573

ANT'nın 13. kitabı

Roman gibi

Sabiha Sertel

Bazı enteresan bölümleri ANT'ta özet halinde yayımlanan, büyük Türk yazarı Sabiha Sertel'in 1919 - 1950 yılları arasındaki mücadelelerini bir röportaj canlılığı ve bir roman akıcılığı ile belgelestiren bu tarihi eser, ANT YAYINLARI'nın 13. kitabı olarak yayımlanmıştır. Renkli krom ofset kapak içinde 422 sayfa 15 Lira'dır.

SAVAŞ ANILARI (2. Baskı)

Ernesto Che Guevara'nın Küba devrim savaşını öyküsünü anlatan kitabı. Türkçesi: Seçkin Çayan. 300 sayfa, 10 Lira.

SİYAH İKTİDAR

Genç zenci lideri Stokely Carmichael Siyah İktidarı anlatıyor. Türkçesi: Can Yücel. 200 sayfa, 7,5 Lira.

NAZIM HİKMET'İN POLEMİKLERİ

Kemal Süllü, ünlü ozanın bütün kalem mücadelelerini bir araya getiriyor. 174 sayfa, 7,5 Lira

SABAHATTİN ÂLİ DOSYASI

Yakın tarihin en korkunç siyasi cinayetine Kemal Süllü ilk defa ışık tutuyor. 174 sayfa, 7,5 Lira.

ORTADİREK

Yasar Kemal'in onbeş yılda tanıdığı dev üçlünün birinci kitabı. 460 sayfa, 15 Lira.

YER DEMİR GÖK BAKIR

Yasar Kemal, dev üçlünün ikinci kitabında insanın bir düş dünyasını yaratışını anlatıyor. 498 sayfa, 15 Lira.

ÖLMEZ OTU

Yasar Kemal'in dev üçlünün son bölümü. Türkçesi en büyük ustalıkla kullandığı kitap. 456 sayfa, 15 Lira.

ÜÇ ANADOLU EFSANESİ

Yasar Kemal'in kaleminden Köroğlu, Karacaoğlu ve Alageyik efsaneleri. 288 sayfa, 10 Lira.

GERİLLA NEDİR

Che ve Castro'nun hocası Albert Bayo, gerilla tekniğini öğretiyor. Türkçesi: Mekin Gönenç. 104 sayfa, 5 Lira.

YAŞANTIM

Yevtuşenko, Stalin dönemi ve sonrasında sanat hayatını anlatıyor. Türkçesi: Tektas Ağaoğlu. 144 sayfa, 5 Lira.

İNCE MEMED 1

Yasar Kemal'in şaheserinin birinci cildi. Sekizinci baskısı düzeltme ve eklerle yakında çıkıyor.

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI - P.K. 701 İstanbul
İstanbul Dağıtım: GE - DA

Ankara Dağıtım: AYDIN KUTAREVİ

Ege Dağıtım: DATİC

**Keramet
taklittedir !**

● Tasra Dağıtımı: HURRIYET DAGITIM A.Ş. - Çarşıoğlu - İstanbul. Tel.: 27 38 54
● İstanbul Dağıtımı: FUAT BUTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL. Tel.: 27 89 49 ●
Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi
25 Lira; Yayın İlanları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun 5 santimlik kutu yayın ilanları
50 Lira'dan kabul edilir. ● Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlansın diye edilemez